ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

...эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 157 (12061)
1969 оной
июлиин 8,
вторник

Сэн 2 мүнгэн

ЭХЭНҮҮДТЭ АЛДАР СОЛО

«Түрэхэ эхэнэрнүүдтэ, олон үхибүүтэй ба ганса бэе эхэнүүдтэ гүрэнэй зүгһөө үгтэдэг туһаламжые ехэ болгохо, эхэ ба нялхасуудые бүри һайнаар сахин хамгаалха тухай», «Эхэ герой» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ, «Эхын алдар» гэжэ орден, «Эхэ бологшодой медаль» гэһэн медаль бии болгохо тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ 1944 оной июлиин 8-да гараа бэлэй. Фашизмда эсэргүү тэмсэлдэ ороноймнай бүхы хүсэнэй зорюулагдаад байһан бэрхэтэй, шахардуу үедэ 12 үхибүү хүмүүжүүлһэн эхэнэрэй үбсүүндэ анха түрүүн «Эхэ-геройн» орден Кремль соо зүүлгэгдэһэн юм. Московско областиин Пушкинска районой Мамонтовска тосхондо ажаһууһан А. С. Алексахинагай үхибүүд нэгэдэхи номерой тиимэ орден хадагалжа байдаг. Анна Сергеевна мүнөө үгы, өөрөө, мүн дүрбэн хүбүүдынь байлдаанай үедэ баатарлигаар тулалдан наһа бараа һэн. Гэхэ зуура, Алексахинагай нүгөөдэ үхибүүдынь тэрэ орден хадагалжа байхаһаа гадна, мүн өөһэдынгөө һайхан сэдьхэлтэй, түбшэн зантай, ажалша бүхэриг эхэ тухай дурасхаал ба ехэ инаг дураяа сахижа ябадаг. Анна Сергеевнагай үринэр өөһэдын үхибүүд ба ашанарые хүмүүжүүлдэг болоһоор үнинэй. Эдэнь эхынгээ, хүгшэн эжынгээ нэрэдэ хүрэмэ байха ёһотой гэжэ эб эетэй ехэ бүлын бүхы гэшүүдтэ тус орден хододоо һануулжа байдаг.

Дурсагдаһан Указай гараһанһаа хойшо 25 жэл үнгэрбэ. Мүнөө манай ороной 18 мянга шахуу эхэнэрнүүд «Эхэ-геройн» хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй, мүн 11 миллион шахуу эхэнүүд олон үхибүү хүмүүжүүлһэнэй түлөө орденууд ба медальнуудаар шагнагданхай. Эдэнэй тоо улам олошоржол байдаг.

Манай ороной нютаг бүхэндэ — Тянь-Шаниин хада хангилнуудта, Балтиин далайн эрьеэр, Ураалай дуутай шуутай хотодо, Ставрополиин станцида үбсүүндээ мүнгэн одо яларуулһан даруу түбшэн эхэнэрые хаража болохот. «Эхэ бологшодые алдаршуулаял!» гэжэ А. М. Горькиин хэлэһэн үгэнүүд эхын хүндэлэлдэ зорюулагдана.

(ТАСС).

...ЗУНАЙ ҺАРАНУУДТА ЕХЭ ҺҮ ҺААХЫН ТҮЛӨӨ

...ООРОО
...ЛДОҺОНОЙНЬ АША

...идэ добо, хуурай эл... ...һатэй бэлшээриин га... ...й үедэ илангаяа ехээр ...гоон мүртэй ургаагүй, ...й бэлшэхэдэ тон бэрхэ...

...тиимэшье һаань, «За... ...овхозой Дэбээн нютагай ... али бүхы арга болом... ...лэн, хабарһаа хойшо ... нилээд дээшэлүүлжэ...

...түрүүн үнеэдэ бэлшээ... ...һанһаа хойшо ходо ...үй адуулаа. Мүн тэдэ... гурба дахин һаадаг бо... ...алан дээрээ тэжээл ... түхеэрэлгэ тодхожо, ...ха тарьянай зүйл эһээ...

...нэй ашаар июнь соо ...най сүүдхын 200 гаран ...ар дээшэлээ. Мүнөө ...хы 126 үнеэдэй тус бү... ...эрэй дунда зэргээр 8,5 ... һү һаадаг болонхойбди. ... гүрэндэ һү тушааха ...эй түсэбые 160 цент... ...үлэн дүүргээбди, — гэ... ...е даагша Мария Ринчи...

...һаалишадынь бүришье ... дүн түйлана. Жэшээлэ... ...шан Цыремпил Содно... ...а байһан 18 үнеэдһээ үдэрэй 150 гаран литр һү һаана. Мүн Манидари Базаржапова, Мария Доржиева болон бусад үдэр бүхэндэ өөһэдынгөө бүлэг үнеэдһээ 140—145 килограмм һү һаажа тушаадаг.

Фермынхидэй түйлаһан амжалтада мал адуулагшад Даша Сахьяев, Батор Доржиев гэгшэдэй оролдолгын аша баһал бии. Тэдэнэр бэлшээриин ногооной хэды муушье һаань, һайн эдинсэтэй газарыень бэдэржэ ябаад, ой модо, бургааһа шугы зайлгажа байгаад, малаа адууна.

Тээсгэн энэ фермынхид Кабанскын совхозой, Мухар-Шэбэрэй аймагай «Искра» колхозой малшадай үүсхэлые зүбшэн хэлсэжэ, өөһэдынгөө арга боломжые хаража үзөөд, зунай сагта сагаан эдеэ ехээр абахын түлөө мүрысэхөөр шиидээ. Тэдэнэр зунай бэлшээриин үедэ 4 һара соо үнеэн бүриһөө 1000 килограммһаа доошо бэшэ һү һааха зорилго урдаа табиба. Гадна байгша оной эсэс болотор үнеэн бүхэнһөө дунда зэргээр 2000 килограмм һү һааха юм.

Тиигэжэ дэбээнэйхин мүнөө улам эршэмтэйгээр, оролдосотой шангаар хүдэлжэ байна.

С. ПАВЛОВ.

Зэдын аймаг.

ХЭЛЭҺЭН ҮГЭДӨӨ ХҮРЭНЭ

Ехэ һүнэй түлөө дэлгэрһэн мүрысөөнэй түрүүшын һара үнгэрбэ. Зунай бэлшээриин үедэ үнеэн бүриһөө 1100 литр һү һааха зорилго урдаа табяад, республика дотороо социалис мүрысөө үүсхэһэн ажахынуудай нэгэн болохо Мухар-Шэбэрэй аймагай «Искра» колхозой һаалишад хэлэһэн үгэдөө хүрэнэ.

Үбэлжэлгын үедэ эдэнэр үнеэн бүриһөө һарадаа дунда зэргээр 161 литр һү һааһан һаа, июнь соо үнеэн бүриһөө 230 килограмм һү һаагаа. Колхозой түрүү һаалишадай ажалай дүн бүри ехэ. Энэ зураг дээрэхи 1-дэхи фермын һаалишад (баруун гарһаа) Г. И. Слепнева июнь соо үнеэн бүриһөө 281 килограмм һү һаагаа. Н. К. Горюнова — 295, В. И. Рычкова —245 килограмм һү үнеэн бүриһөө һаажа шадаһан байна.

Е. ЗАХАРОВ.

...ГЭН ДУУГААР ҺАЙШААБА

...Н. Эндэ Түнхэнэй аймагай партийна ...эй суглаан зарлагдаба. «Коммунис ...эришэнэй партинуудай уласхоорон...онэй дүнгүүд тухай» элидхэл КПСС...ой нэгэдэхи секретарь **А. Д. Таханов**

... тушаа үгэ хэлэһэн хүнүүд КПСС-эй ...ониин Пленумэй шиидхэбэринүүдые, ЦК-гай Политбюрогой политическэ ...тамые, бодото ажал ябуулгые ком...ууд болон бүгэдэ ажалшад гүн сэдь...эмжэжэ байһыень элирхэйлэн мэ...

...ммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуу...хоорондын Зүблөөнэй абаһан доку...ые олониитэдэ ойлгуулха, ушар удхыень тайлбарилха зорилгоор 14 лектор, 26 агитатор колхознигуудай дунда хүдэлмэри ябуулна, — гэжэ «Сибиряк» колхозой парткомой секретарь **Л. И. Трофимов** үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ.

Жэмһэгэй сельскэ Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ **Г. М. Сыренов,** ДЭЦ-84 гэжэ предприятиин партийна организациин пропагандист **В. Г. Асламова,** «Скотимпортын» Хэрэнэй конторын политинформатор **И. Я. Федоров** гэгшэд суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн байна.

Коммунис, ба хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын Зүблөөнэй дүнгүүдые һайшааһан, КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдые дэмжэһэн тогтоол суглаан дээрэ нэгэн дуугаар баталан абтаа.

П. ДЕМИН, КПСС-эй райкомой хүдэлмэрилэгшэ.

...РТАЖ

...ЛЕНИНСКЭ ВАХТАДА ЖАГСАГШАД

...эдхэлэй бүхы ажал ...адһаа эхи заха абадаг. ... леспромхозой ажал хэ...исахын тула эгээл тү...оной отологдожо бай...та ошохо гэжэ шиидээ...

... тонно. даадаг «МАЗ...машина тооһо бурьюу...аа зүдхэнэ. Леспромхо...раата тосхонһоо манай ...оун нютаг хүрэтэр хар...үулаар годирон ошоно. ... В. Е. Гаврилов ялти...гаар машинаяа аргаа...лна. Тэрэнэй энэ хар...нгаа табан хурган мэтэ ...айһые абаһаар лэ ойл...

...ир Евлампьевич Гаври...элэй туршада жолоошо...лана. Ганса энэ харгы... шэрэжэ эхилһэнһээнь ...5 жэл үнгэрөө. Владимир ...евич Гусиноозерск лес...ой түрүү жолоошон юм.

...ай гэрэй хушалтануд ... харагдажа эхилбэ. ...үй зориһон газартаа хү...һэбди. Тэрэниие Арюун ...ы нэрлээгүй. Үзэсхэлэн ...алитай, арюун һайхан ...ба. Хайшаашье хара — ...оон, хуһа, нарһад. Хон...ан сэбэр агаар.

...йхан байгаалитай энэ ...аргшаа һанаатай, эршэ ... хүнүүд ажаллана, ажа...иэ хэлэхээр. Тэдэнэр үй...гөө даабарие ходо ...дүүргэдэг, ехэ модо бэ... шэнэ барилгануудта эль...дэг. Леспромхозой Ок... участок байгша оной ...элэй түсэбые болзорһоонь ...ногоор уридшалан дүүр...арихаа гадуур 3217 ку...до бэлдэһэн байна.

...элэдхэдэг тус участогта ...ул олон. Тэдэнэй нэгэн ... Павлович Савельев ...одошон. Олон жэлдэ ой ...ю модо бэлдэжэ, коллек...оо суутай болоһон. Мүнөө ...ктростанциин моторист ... Энэ тушаалдаа харюу...этэйгээр хандажа, электрын элшэ хүсөөр модошодые таһалгаряагүй һайнаар хангажа байна. Участогай нормировщик Е. Л. Зайцева модошодой хэһэн ажалые тоо бүридхэлдэ саг соонь абажа байдаг. Модошодой халаан соо хэһэн ажал үдэр бүхэндэ тусхай самбарта бэшэгдэнэ. Бага комплексно долоон бригадын абаһан уялгаяа хэр зэргээр дүүргэжэ байһаниинь үдэр бүхэндэ согсологдоно.

Участогай 31-дэхи квартал. Эндэ хэдэн бригада модо отолно. Виталий Солдатовай даадаг бригадын гэшүүдтэй танилсабабди. Владимир Матвеев, аха дүү Иван ба Борис Бессоновтон даабаряа ходо үлүүлэн дүүргэнэ. Тус бригадынхид үдэр бүхэндэ 46—48 кубометр модо бэлдэжэ байнхай. Зэргэлээд хүдэлжэ байгаа Сергей Аксеновой, Иннокентий Собенниковой хүтэлбэрилдэг бригаданууд даабаряа мүн лэ холо үлүүлнэ.

Транспортна цех леспромхозой шухала үйлэдбэри. Модо шэрэдэг бүхы 25 автомашиные саг соонь заһабарилха, харууһалха талаар эндэ ехэ ажал хэгдэнэ. Тиимэһээ автомашинанууд бултадаа шахуу ашаглагдажа байнхай. Автослесарь Евгений Мезенов, токарь Геннадий Юдин гэгшэдэй гаргадаг оролдолго яһала ехэ юм.

Цехые даагша Федор Андреевич Викулов коллектив тухайгаа, түйлаһан амжалта, бии байһан дутагдалнууд тухайгаа дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэнэ.

— Запасной частьнууд дуталдажа, ажалдамнай һаад ушаруулна,—гэжэ тэрэ тайлбарилна. Тиигэбэшье манай гэмээр машина нэгэшье үдэр һаатанагүй. Дүй дүршэлтэй жолоошод машинаяа зүбөөр харууһалжа, бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглана. Энэ оролдолгодонь автослесарь, токарьнууд туһаламжа хүргэнэ.

Ой соо хүдэлжэ байгаа автомашинанууд капитальна заһабаригүйгөөр 50 мянган километр ябаха ёһотой. Харин нилээд дүршэлтэй болоһон түрүү жолоошод Константин Колодин, Иван Михалёв «МАЗ-500» автомашина капитальна заһабаригүйгөөр 70 мянган километр ябуулаа. Эдэ жолоошод хэдэн мянган кубометр модо даабариһаа гадуур шэрэнхэй.

Леспромхозой доодо склад. Модоной отологдоод, таллуулагдажа байһан газарһаа доодо склад хүрэжэ ерэбэбди. Хэрбээ дээдэ складта модо бэлдхэлэй эхи заха табигдадаг һаа, доодо складуудта түгэсхэлэй хүдэлмэри хэгдэнэ гээшэ. Эндэ модон сорт сортоороо, ута богонёороо илгагдан сомогдоно, автомашина, түмэр замай вагонуудта ашагдажа, хэрэгтэй тээшээ ябуулагдана.

Үндэр кранууд холоһоо харагдана. Нэгэ доро 20 тонно ашаа үргэхэ шадалтай консольно крануудай леспромхоздо хэрэглэгдэжэ эхилһэнһээ хойшо жэл үлүүтэй болоо. Иимэ машина модо буулгагшадай, модо отологшодой ажал нилээд хүнгэн болгоо. Автомашинаһаа модо буулгаха, штабельда ябталха, түмэр замай вагонуудта модо ашаалха хүдэлмэри хуу баран крануудай хүсөөр хэгдэнэ. Кран жолоодогшо Галя Гениятова хүсэ ехэтэй техникые һайнаар шудаланхай.

Доодо складта ажалладаг табан бригаданудай дундаһаа В. И. Козулинай даадаг бригада түрүүлжэ ябана. Тэдэнэр июниин түсэбые 152 процент дүүргээ. Модо ашалгын мастер П. П. Малофеевэй хүтэлбэрилдэг бригада вагон, платформо бүхэниие һайнаар хэрэглэхэ, зүбөөр модо ашаха гэжэ оролдоно.

Гусиноозёрскын леспромхозой коллектив табан жэлэй даабарие болзорһоонь урид дүүргэхэ, В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ һайн үрэ дүн түйлаха гэһэн һанал эрмэлзэлтэйгээр ажаллана. Тэдэнэр абаһан уялгаяа бэелүүлэн, хахад жэлэй даабарие үлүүлэн дүүргээ. Продукци худалдаха хахад жэлэйнь түсэб 108 процент дүүргэгдэжэ, даабариһаа гадуур 4000 кубометр модон вагонуудта ашагдажа ябуулагдаһан байна.

Н. БАДМАЕВ.

ТҮРҮҮ МОДОШОД

Ардасаанай леспромхозой коллектив В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ оролсоходоо, шэнэ уялга абаһан юм. Мастерска участок, бага комплексно бригада, модо бэлэдхэлэй пункт бүхэнэй коллектив ажалай ленинскэ вахтада жагсаха гэжэ шиидээд, өөһэдынгөө оруулха туһа нэмэри тодорхойлһон байна.

Модошод хэлэһэн үгэдөө хүрэмөөр ажаллана. Модо бэлдэхэ, шэрэхэ хахад жэлэй түсэб болзорһоо табан хоногоор уридшалан дүүргэгдээ.

Табан жэлэй дүрбэдэхи жэлэй даабарие болзорһоонь урид дүүргэхын, абаһан уялгаяа бодотоор бэелүүлхын тула модо бэлэдхэлэй түрүү, шэнэ арга эндэ үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Модон ута зандаа ашагдажа, хэрэглэгшэдтэ хүргэгдэдэг болоо. Жэлэй табан һара соо Буряадай модо болбосоруулгын, мебелиин комбинадта 23 мянган кубометр модон ута зандаа эльгээгдээ.

Нүхэд Колодин, Илюснин, Соболев, Шаповалов гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бага комплексно бригаданууд, нүхэд Лотоцкиин, Буяновай даадаг мастерска участогууд социалис мүрысөөндэ һайн үрэ дүн түйлана.

Хахад жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэһэн леспромхозой модошод даабариһаа гадуур 2000 гаран кубометр модо бэлдэһэн байна.

* * *

Итанцын леспромхозой модошод табан жэлэй гурбан жэл, табан һарын туршада түсэбһөө гадуур 33 мянган кубометр модо бэлдэжэ, оронойнгоо шэнэ барилгануудта эльгээһэн юм. Тэдэнэр хахад жэлэй түсэбые мүн лэ үлүүлэн дүүргээ.

* * *

Байгалай модоной баазын хүдэлмэришэд В. И. Ленинэй түрэһэнһөө хойшо гүйсэхэ 100 жэлэй ой хүрэтэр түсэбһөө гадуур 25 мянган кубометр хюрөөдэмэл материал бэлдэхэ, 50 мянган шпала хюрөөдэхэ уялгаяа бодото дээрэнь холо үлүүлэн дүүргэбэ. Тэдэнэр 40 мянган кубометр хюрөөдэмэл материал, 100 мянган шпала даабариһаа гадуур бэлдэһэн тухайгаа элидхэбэ.

«Забайкаллес» комбинадай леспромхозуудай бага комплексно бригаданууд хоорондоо мүрысэжэ, ажалдаа амжалта түйлаха гэжэ оролдоно. Һара бүхэндэ 1500—2000 кубометр модо бэлдэжэ, таллуулдаг түрүү бригадануудай тоо олошоржо байһаар.

Баргажанай леспромхозой Ленинэй орденто **И. И. Скосырскиин,** Хандагатайн леспромхозой **В. И. Спиридоновой,** Хандагайн леспромхозой **Н. Ф. Семеновой,** Хурамхаанай леспромхозой **В. С. Щукинай** даадаг бригаданууд бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллажа, дүрбэн жэлэй түсэбые болзорһоонь холо урид дүүргэнхэй.

Түрүү эдэ бригаданууд табан жэлэй һүүлшын жэлэй августын түсэбөөр ажаллажа эхилээ. Тэдэнэр үнгэрһэн гурбан жэл зургаа һара соо тус бүридөө 70—80 мянган кубометр модо бэлдэһэн, таллуулһан байна.

Н. ТЮРНЕВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

БУРЯАДАЙ АССР-эй ЭРДЭМЭЙ ГАБЬЯАТА АЖАЛ ЯБУУЛАГША ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ НҮХЭР К. М. ЧЕРЕМИСОВТЭ ОЛГОХО ТУХАЙ.

Буряад хэлэ бэшэг шэнжэлэлгые хүгжөөлгэдэ габьяатай байһанайнь түлөө «Буряадай АССР-эй эрдэмэй габьяата ажал ябуулагша» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ нүхэр **Черемисов Константин Михайловичта** олгохо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо А. СЫРЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1969 оной июлиин 7.

Ленинэй орденто Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой коллектив манай агуу багша В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсонхой юм. Мүнөө эндэхи цех, бригада, участок бүхэнэй хоорондо социалис мүрысөөнэй эршэ шангадажа, хүн бүхэн абаһан уялгаяа дүүргэхын түлөө оролдоно.

Булад шудхалгын цехэйхид һайн шанартай продукци үгэхын түлөө ходо оролдожо байдаг. Тиигээдшье эдэнэрнай нилээд амжалтатайгаар энэ жэлдэ хүдэлжэ байна бшуу.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: булад хайлуулагшадай нэгэн Петр Киселев пеэшэнэй дэргэдэ.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

СЭРЭГЭЙ АКАДЕМИНҮҮДЫЕ ДҮҮРГЭГШЭДЭЙ ХҮНДЭЛЭЛДЭ КРЕМЛЬ СОО УУЛЗАЛГА БОЛОБО

СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй сэрэгэй академинүүдые дүүргэгшэд июлиин 5-да Кремлиин Ехэ ордоной Заседанинуудай зал соо сугларaa. Эдээнтэй хамта—сэрэгэй элитэ мэдээжэ хүтэлбэрилэгшэд, профессорнүүд ба багшанар сугларалсаба.

Совет Арми ба Далайн-Сэрэгэй Флодто гайхамшаг шэнэ хүсэн нэмэбэ. Энэ дүүргэлгэ юугээрээ илгаатайб гэхэдэ, онсо гүнзэгы ухаан бодолтой хүнэй, большевигүүдэй партиие байгуулагшын, Агууехэ Октябриин социалис революциие ударидан мандуулагшын, дэлхэй дээрэхи түрүүшын пролетарска гүрэнэй, тэрэнэй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй үндэһэ һуури табигшын—Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе манай Эхэ ороной, бүхы түрүү хүн түрэлтэнэй тэмдэглэхээр бэлдэжэ байһан үдэрнүүдтэй тудалдаа. Сэрэгэй дээдэ эрдэм шудалһан офицер бүхэн энэ гайхамшаг ойе эрхим һайнаар угтахын тула хэдэн дабхар эршэтэйгээр хүдэлхөөр бэлэн байна.

СССР-эй оборонын министр, Советскэ Союзай маршал А. А. Гречко сугларагшадта хандан үгэ хэлээ. Дайн ба арми тухай Ленинэй һургаал, социалис гүрэнэй сэрэгэй эмхи тушаа Ленинэй тодорхойлһон гол ёһонууд, сэрэгэй албатаниие һургалга ба хүмүүжүүлгэ, сэрэгэй кадрнууд тухай, тэдэнэй хүдэлмэриин онол арга тухай агуу вождиин заабаринууд—эдэ бүгэдэнь совет сэрэгэй эрдэм ухаанай ба манай сэрэгэй байгуулалтын үндэһэ һуури болоно гэжэ А. А. Гречко тэмдэглэбэ.

В. И. Ленин социалис Эхэ оронойнгоо өөрыгөө хамгаалха хүсые нюдэнэй сэсэгы мэтээр сахиха гэжэ заадаг, тон һэримжэтэй байхые, империалис эзэрхэг түримхэйшүүлэй добтолгодо харюу үгэхөөр ходоо бэлэн байхые уряалдаг бэлэй. Ленинэй энэ захяа заабаринь мүнөө онсо удха шанартай болонхой. Вьетнамда ба Дүтын Зүүн зүгтэ империалистнуудай үүдхэһэн дайн байлдаанууд, дэлхэйн бусад орон нютагуудта тохёолдоһон түгшүүрилтэ байдал—империализмын эзэрхэг түримхэй ябуулгануудай улам һүжэрөөгдэжэ байһые гэршэлнэ.

КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй эльгээһэн амаршалгые СССР-эй оборонын министр, Советскэ Союзай маршал А. А. Гречкын уншан соносхоходонь, нэрьемэ альга ташалгаар угтаа.

Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүд түүхэтэ үүргээ нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ шадаха. Эхэ оронойнгоо сэрэгэй хүсэ шадалые бэхижүүлхын тула, социалис оронуудай нангин хэрэгые хамгаалхын тула шухала бүхы юумэ тус бүридөө хэхэ байха гээд Коммунис партиингаа Центральна Комитедые, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумые, Советскэ правительствые найдуулнабди гэжэ А. А. Гречко хэлэбэ. Удаа тээнь Ф. Дзержинскиин нэрэмжэтэ Сэрэгэй инженерно академи дүүргэһэн, инженер-подполковник Ю. А. Яшинда, СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй Генеральна штабай сэрэгэй академи дүүргэһэн, Чехословакиин Арадай армиин полковник Й. Марушагта, Ю. А. Гагаринай нэрэмжэтэ Агаарай-сэрэгэй академиин кафедрын начальник, профессор, авиациин генерал-майор В. И. Кирилловтэ үгэ үгтөө.

Баярай суглаанай һүүлээр СССР-эй Оборонын министерство, Совет Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой Главна политическэ управлени Георгиевска зал соо уулзалга эмхидхээ.

(ТАСС).

КОЛУМБИИН КОНГРЕССЭЙ ДЕЛЕГАЦИ ЕРЭЭ

Сенадай түрүүлэгшэ Марио С. Вивас түрүүтэй Колумбиин республикын конгрессэй делегаци СССР-эй Верховно Соведэй уряалаар июлиин 4-дэ албанай хэрэгээр Москва айлшалжа ерээ.

(ТАСС).

КОММУНИСТ ТУХАЙ ХӨӨРӨӨН

НЭРЭ АЛДАРЫНЬ— ЭРХИМ ХОНИШОН

НЭГЭ НЮТАГАЙ айлнуудай үхибүүд һэмди. Наһаараа болоходоо, минии үетэнһөө нэгэ бага ахашье һаа, маанадые багашуул гэжэ голохогүй, адли болоод ябалсадаг, ехэл тоомтой, налгай урин сэдьхэлтэй хүбүүн ябагша бэлэй. Үзэг зааха, шаргатай мори зураад үгэхэ. Холтоһоор бахха дархалжа, тэрээндээ тэртэ хээд, хүгшэдэй урда табижа собхоруулхаш. Тэдэнэй сошоходонь ээрэшэтэрээ энеэжэ жаргахаш. Тэрэл үхибүүд ябаха наһандамнай:

— Баан эжы, энэ хүбүүншни оштороо ехэл бэрхэ малшан болохо хүн даа. Наадахадаашье хэлэхэ юумэниинь мал. Мал танихадаа хёрхо гээшэнь!—гэжэ байгаад, эжынгээ Банзаргашын эжыдэ ингэжэ нэгэтэ хөөрэжэ һуу-һыень мүнөөл, энэ түрэл нютагайнгаа хүнтэй уулзаха бүхэндөө һанаандаа оруулдагби. Багын юумэ лахадаашьеб толгойдо бүхөөр лэ хадуугдадаг гээшэ ха.

Теэд Банзаргашын малшан болохо аргань тэрэ сагта олдоогүй. Хорёод хүрөөдүй ябахадань хамтын ажал тогтожо захалба. Шэнэ байдал. Түрүү бодолтой эдэбхитэ хүнэй энэ хэрэгтэ хам оролсохо үе саг. Гушан ондо комсомолдо ороһон хүбүүн олониитын хүдэлмэри ябуулагшадай эдэбхитэй нэгэниинь байгаа. Комсорг, сомоной уншалгын гэр даагша, зүблэлэй түрүүлэгшэ. Банзаргашын малшан боложо хүдэлхэ сагынь тиихэдэ байгаагүй ха юм даа... Тиигэһээр байтар үнөөхи дайн байлдаанай һүрөөтэ жэлнүүд. Хүнэй хүбүүдэй халуун шулуу долёоһон, баатарлигаар тэмсэһэн жэлнүүд.

Фронтовик, милиционер, зүблэлэй түрүүлэгшэ, уншалгын гэр даагша, колхозой бригадир... Теэд минии эжын хэлээшэ нээрэ тоб байса тудаал! Дуулыт. Энэ хүнэй малшан болохые тэрэ үхибүүн ябахадань лагаа бэрхээр тухайлааб. Гайхалтай.

1953 он. «Нүхэд, битнай ябахыса ябааб, хүрөө, болоо. Эрдэм һургуулимшье таанадта мэдээжэ. Хуушан монгол бэшэгтэй хүн ха юмбиб. Юрэдөө хони тушаажа абаад, хүдэлөөд туршаһуу. Малшан болохо талаантай һаа, ябалдаад үзэнэ бэзэб» гэжэ Банзаргаша Батуевич колхозойнгоо хүтэлбэрилэгшэдтэ хэлээ агша һэн. Тэрэ гэһээр арбан зургаадахи жэлынь.

...Арбан зургаан жэл соо алгадгүй хонишон ябана. Үбэлшье болог, зуншье болог—жэлэй дүрбэн сагта хонид. Хонидынь, мүнөө һая эхэһээ гараһан хурьгадынь үглөө бүхэндэ тэрэниие маараллан үгтаха. Зүб ааб даа. Урдаа хараха эзэниинь ха юм. Яажашье һаань, эдэниие һайнаар эдеэлүүлхэ, саг соонь уһалха, эдинсэтэй ногоотой газарта бэлшээхэ, һүүдэртэй газарта тиирүүлхэ, аадар бороодо сохюулхагүй гэжэл үдэр һүниие алгадгүй сэдьхэжэ ябана бшуу. Энэ хадаа малшан хүнэй жама ёһон. Хонидынь мааралдан мэндэшэлжэ угтахал ёһоороо угтанал ха юм даа. «Эжэл болоһон мал эзэндээ хэзээдэ мээхэй байдаг юм» гэжэ үбгэд, хүгшэдэй хэлэдэг энэ бэшэ аал?

Арбан зургаан жэлдэ али олон хүнүүдтэй суг хүдэлөө гээшэб. Хэзээ агша һэм, хүн һэлгэсэлдэжэл байдаг гүб даа. Тэдэнэй дундэ бэрхэшье малшад байгаа, һали болихон хүдэлхэшье зариман дайралдаа. Энэ үедэ үбһөөр ядалдаха, ган гасууршье жэлнүүд ушараад, ушараад абаа. Үбшэ хамшагташье ганса нэгэ малынь тиилдэхээ һанаха. Эдэ бүгэдэнһөө заахашье тунхаряагүй. Урагшаа, урагшаа! Тиигэ тиигэһээр, арбан зургаан жэл хойно хойноһоо удаа дараалан һүбарилдан үнгэржэ байнал.

1964 он. Банзаргаша Батуевич Дыжит хүгшэнтэеэ оройдоол хоюулан хүдэлхэ гэжэ шиидээд, 100 гаран шэнэ түрэхэ хонидые тушаажа абаа һэн. Нэгэ гар доро байһан мал ондоо ха юм даа. Түл абасань, нооһонойнь гараса жэлһээ жэлдэ һайн. Ямаршье жэлэй ороо хада Банзаргашатан жэл бүри хурьга абаха, нооһо хайшалха даабаряа дүүргээд лэ байдаг. Харин 1967 ондо зуунһаа 104, 1968 ондо 100, энэ жэлдэ 102 хурьга абажа түлжүүлээ. Хурьгадаа пүүд хахад хүргэнгүй эхэһээнь таһалдаг юм аал? Үгы даа. Нооһоншье 3,3 килограммһаа доошоо орожо баһа үзөөгүй. 3—4-дэхи классай хонидһоо хайшалагдаһан туладаа, яһалал гэмгүй үрэ дүн гээшэл даа. Энэмнай хуул харууһанай, оролдосын хүсэн шуу.

— Малда һожоргүй һаа, мал харахам гэжэ дэмы даа. Нэгэ-хоёр жэл соо хүдэлхэдөө дүршэхэб гэжэ бодохо болоо хадаа баһал буруу хэрэг. Хонин бүхэн хуу ондо ондоо ха юм даа. Нэгэ нэгээрнь адаглажа, хёрхоор лэ хаража ябаагүй һаа, бурууталдахаш. Зарим хонишод хонидойнгоо түрэхэдэ, эхыень, хурьгыень элдэб шэрээр номерлоһон, бүдэй үртэһэ нооһондонь уяһан, хүзүүндэнь тоотой хабтагар модо бойлторголһон байдаг. Энэмнай хонидоо үнгэ зүһөөрнь таниха гэжэ оролдодоггүй ябадал болоно бшуу,—гэжэ Банзаргаша Батуевич хөөрэдэг.

Зүб лэ даа. Хаража ябаһан малаа танихагүй малшан гэжэ үнэндөө байха ёһогүй болоно. Хёрхо нюдэн олоол ондэ хэрэгтэй даа. Бүри яаха аргагүй! Имэл мэргэжэлээр энэ хонишон бэеэ зэбсэглэнхэй.

...Зуһалангай гэрэй хорёогой һаднаһаа дүнгөөтэй ойһон эмээлтэй моринойнгоо жолоо абажа, ябууд дундань мордоод, хүщуүржа ябаһан хонидоо захадахаяа баруулжаа сэёрүүлжархихадань, тэрэниие жара хүрэхээ ябаһан хүн гэжэ хэлээ хада хэншье этигэхэгүй даа. Ажалдаа шуналтай хүн гээшэ хүдэлмэридэ дарагдаа гэжэ байгаагүй. Имэл хүнгэн сэлбэн, габшагай шумууһан, соготой дорюун зандаа ажалай эрхим үрэ дүнгэйгөөр жаргалта жаран жэлээ угтажа байна.

— Эдэ хонидоо мүнөө жэлдэ гүрэндэ тушааха гү гэжэ бодогшо һэмди. Үшөө нэгэ жэл түрүүлээд, өөрөөшье пенсидэ гараха. Эдэнээшье «пенсидэ» ябуулха болоо ха гэжэ мүнөө һанадаг болоод байнаб,—гэжэ Банзаргаша Батуевич эльгэ хатана.—Эдэниие мининнгээ найдабари харюулхал байха. Толгой бүриһөөнь хурьга абажал шадаа хадаа Ильичэйнгээ түрэһөөр зуун жэлэйншье ойе яһала бараг лэ зэргэтэй угтаха һэмди гэжэ хүгшэнтэеэ хөөрэлдэгшэбди. Тиигээ хадаа, үнөөхи табан жэлэймнай түсэб бүри болзорһоо урид дүүргэгдэхэ, холо үлүү гараха бэлэй. Дутуу ядуу юумэ хээд пенсидэ гараха болоо һаа, урмагүй юумэн болошохол даа.

Зүб даа. Урданай коммунистын хэлэһэн үгэ хэрэг үйлэ хоёр заяандаашье алгасалдахагүй байха. Багша Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ой, табан жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ, пенсидэ гаралга—бүгэдэ бэрхэ хонишоной, эдэбхитэй коммунистын оюун бодолто сэдьхэлые бүхөөр эзэлэнхэй, нэрэ хүндымни хэрэг гэжэ үдэрэй һанаан, һүниин зүүдэн болохол ёһоороо болоно бшуу.

Хориин аймагай түрүү малшадай нэгэн, Хүрбын совхозой парткомой гэшүүн, ажахынгаа хоёрдохи отделениин хонишон Банзаргаша Батуевич Жамбалов имэ үг зорилготойгоор, эршэ хүсэеэ улам эршэдхэн, эрхим үрэ дүнтэйгөөр ехэ ойе угтахаар тэмсэжэ байна.

Арбан зургаан жэл! Үбэлынь һальхайн добуунда, зуниинь һаялын зуһаланда үглөө бүхэндэ хонидтоо угтуулан, он жэлнүүдэй һубарилдаһаар үнгэрһые балай тоолоношьегүй. Ажалдаа нэтэрүү хүндэ сагай ошоһон мэдэгдэхэ аал даа! Мэдээгүй ябатарнь үнинэй хүлеэһэн багша Ленинэй ой хүрэжэ ерэхэ. 17 жэлдэ таһалгаряагүй хэһэн ажалайнь үрэ дүн согсолхо болзорто үе удангүй хойноһоонь богоһодон тулажа ерэнхэй байхал.

Үбгэрөөб гэжэ жолоогоо һуладхангүй, урагшаал соёрууунал, шэнэ байдал нютагтаа байгуулагшадай нэгэн, урданай коммунист, алдарта хонишон. Энэл ха юм даа, коммунистын жэшээ, һайн һайхан сэдьхэл, сухаришагүй зориг. Урагшаа!

Г. ЦЫРЕТОРОВ.

Мария Ускова хоёр жэлэй саада тээ Улаан-Үдын трикотажна фабрикада хүдэлхөөэ ерээ һэн. Үнгэрһэн эдэ хоёр жэлэй туршада нүхэр Ускова нэхэгшын мэргэжэлые һайнаар шудалжа шадаа.

Мүнөө үень Мария басаган В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ оролсоод, амжалтатайгаар хүдэлжэ байна.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

Техническэ дэбжэлтын аша туһа

АШАГ ҮРЭНЬ ЕХЭ

Республикымнай уралан нарижуулагшад В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ ажалай бэлэг барихын түлөө мүрысөөн ажаллана. Социалис мүрысөөндэ оролсоһон эдэбхитэйшүүл экономическа һайн үрэ дүн түйлаха зорилго урдаа табинхай.

Энээнэй ашаар уралан нарижуулгын ашаг үрэ ехээр дээшэлһэн байна. Энэ жэлдэ абтаһан дурадхалнуудай 85,4 процентнь үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ. Оруулагдаһан дурадхалнуудай оройлоо 13,6 процентнь гэдэргээ бусаагдаһан байна. Имэ баримта юу харуулнаб гэхэдэ, үйлэдбэридэ шухала хэрэгтэй, үнэтэ дурадхалнууд оруулагдадаг болоо. Мүн абтаһан дурадхалнуудые саг соонь хаража үзэхэ, тэрэниие шиидхэхэ хэрэг нилээд һайжараа. Республикымнай предприятинуудта абтаһан дурадхалнууд дунда зэргээр 17 хоногой туршада харагдажа үзэгдэнэ.

Түсэблэлгын болон экономическа урмашуулгын шэнэ гуримай хаа хаанагүй бэелүүлэгдэжэ байгаа мүнөө үедэ уралан нарижуулагшадай хэхэ ажал бүри хүндэтэй болоо гэхээр. Уралан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын хүдэлмэри һайнаар эмхидхэгдэһэн, эдэбхи үүсхэл гаргагшадта ажалай һайн эрхэ байдал хангаһан предприятинууд амжалта түйлана гэжэ түрүү коллективүүдэй дүй дүршэл элирүүлэн харуулна.

Шэнэ гуримда ороһон коллективүүд экономическа талаараа һайн үрэ дүн түйлаха, ехэ олзо доход оруулха гэжэ оролдодог. Тиимэһээ уралан нарижуулга хадаа олзо доход абалгын нэгэ шухала арга зам болоно. Мүнөө уралан нарижуулгын дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхын урда тэрэнэй үгэхэ ашаг үрэ тодорхойлогдожо үзэгдэнэ. Эгээл ашаг ехэтэй, шухала дурадхалнууд үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэнэ гээшэ.

Олон уралан нарижуулагшад, эдэбхитэйшүүлэй бригаданууд экономическа талаараа ашагтай дурадхалнуудые үйлэдбэридөө нэбтэрүүлдэг болоо. Улаан-Үдын вагонно депогой главна инженер Калиновскиин хүтэлбэрилдэг бригада вагонуудые поточно аргаар заһабарилха арга олоһон юм. Энэ дурадхалынь ганса республика соогоо нэбтэрүүлэгдээ бэшэ. Вагонно депогой эдэбхитэйшүүлэй зохёоһон арга ороной зам харилсаанай министерствын отделенинүүдтэ нэбтэрүүлэгдэжэ, жэл бүхэндэ 55 мянган түхэригэй алмалта хэгдэдэг болоо.

ЛВРЗ-гэй шэрэм шудхалгын цехэй уралан нари... тауров, Шкурко, Б... жэлдээ 282 тонно... арга олобо. Сэлэ... баазын эдэбхитэй... Хлебодаров дива... рэглэхэ материал... хэдэг болоо. Тэдэнэй... 6700 түхэригэй ал... Анаагай совхозой... жуулагшад Евсин,... жээл буйлуулха,... хубаажа үгэхэ, ма... хыень сэбэрлэхэ... дамал комплекс... Энээнэй ашаар һ... шадай ажал нилээ... һэн байна.

Зэдын вольф... комбинадай эдэбхи... Никитин, Романов,... гэгшэд уралан нар... радхалнуудые үйлэ... рүүлжэ, табан жэ... 250 мянган түхэри... гуулха гэһэн үүсхэ... дэнэр абаһан уялг... дүүргэжэ байна. Таб... гэрһэн гурбан жэл... 150 мянган түхэриг... нэр байгуулба.

РСФСР-эй габьяат... рижуулагша, нарин... рикын слесарь Иван... но заводой мастер... рядай АССР-эй габ... нарижуулагшад Ма... релов болон бусад... шүүл ойн хүндэлэлд... циалис уялгануудаа... дүүргэжэ байнхай.

Н. МА...

ҮҮСХЭЛШЭДЭЙ АШААР

Харагунай автогаражай эдэбхитэйшүүлэй бригада ЗИЛ-130-131, Урал-377 түхэлэй двигательнүүдэй зарим частьнуудые нарижуулан һайжаруулха арга олгоо. Тиигэжэ эдэ частьнууд удаан саг соо хэрэглэгдэхэ, горитой алмалта хэгдэхэ болобо.

Үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ гэһэн эрилтын промышленна предприятинуудай урда табигдаад байхада, коллектив бүхэн арга боломжоёо хэрэглэнэ. Манай леспромхозой модошод табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ, В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойе ажалдаа амжалта түйлан угтаха гэһэн социалис мүрысөөндэ оролсожо, бии байһан арга боломжоёо элирүүлэн хэрэглэхэ гэжэ оролдоно.

Модо бэлэдхэлэй участогуудай, бага комплексно бригадануудай хоорондо социалис мүрысөөн үргэноор дэлгэрэнхэй. Коллектив бүхэн абаһан уялгаяа дүүргэхын тула ажалай бүтээсэ дээшэлүүлжэ, һайн үрэ дүн түйлаха зорилго урдаа табиба.

Энэ зорилгоёо бэелүүлхэ хэрэгтэ уралан нарижуулагшад ехэ туһа нэмэри оруулалсажа байнхай. Эдэбхи үүсхэл гаргагшад, уран гартан леспромхоздомнай олон. Тэдэнэр өөһэдынгөө даабари үлүүлэн дүүргэхэһээ гадна, уралан нарижуулгын олон дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлнэ. Шэнэ юумэ үүсхэгшэдэй эдэбхи үүсхэл улам дээшэлжэ байһаар.

Манай уралан нарижуулагшад нёдондо жэлэй туршада 40 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээд, 10 мянган түхэригэй алмалта хэһэн байна. Харин энэ жэлэй табан һара соо 38 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ. Тэдэнһээ жэлэй хугасаада 20 мянган түхэригэй арьбалалта хэхээр багсаагдана.

Рама хэгшэ В. Степанов, прораб Р. Перелыгин, залуу механик В. Ковшов, токарьнууд В. Милованцев, Н. Кочетков, Ю. Юферов болон бусад үнэтэ хэдэн дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ шадаа.

Уралан нарижуулагшад бригада болон нэгэдэжэ, аша туһатай олон асуудал шиидхэжэ байнхай.

Хүртэйн модо бэлэдхэлэй пунктда эдэбхитэйшүүлэй гурбан бригада хүдэлнэ. Уралан нарижуулагшадай хоёр бүлэг Харагунай пунктда эмхидхэгдэнхэй. Бүлэг, бригада болон нэгэдэжэ, хамтаараа шухала асуудал шиидхэхэдэ аша туһатай байна. Жэшээлхэдэ, уралан нарижуулагшад М. Гурьев, В. Милованцев, Ю. Юферов гэгшэдһээ бүридэһэн бригада эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллана. Тэдэнэр үнэтэ хэдэн дурадхал үйлэдбэридөө нэбтэрүүлһэн юм. һүүлэй нэгэ дурадхалынь ажахыда ехэ ашагтай байба. Ехээр хуушарһан прицеп заһабарилжа, дахинаа хэрэглэхэ арга тэдэнэр олгоо. Энэ дурадхалынь 1300 түхэригэй алмалта үгэһэн байна.

Уралан нарижуулагшад механизм, түхеэрэлгэ ашагтай һайнаар хүдэлгэхэ талаар олон шухала асуудал шиидхэжэ шадаа. Энээнэй ашаар зарим часть, узелнууд нарижуулагдаа, удаан саг соо хэрэглэгдэдэг болоо. Тиихэтэй хамта үйлэдбэреэ нарижуулан һайжаруулха, элдэб материал, горючи алмаха арга боломжонууд элирүүлэгдэнэ.

Леспромхозой уралан нарижуулгын талаар инженер М. Л. Гурьев горючи багаар гаргашалха асуудалаар һонирхоһон байна. Шэнжэлгэ, туршалга хэжэ үзэһэнэй һүүлээр модо бэлэдхэдэг газарта бензин хүргэн абаашажа, бензо-хюрөөдэ хэхэ ар... рэ бензин зөөхэ, ... тусхай түхеэрэлгэ з... Тусхай энэ түхеэрэлг... жэлэй эхинһээ хойшо... бензин алмагдаһан ба...

Инженерно-техниче... рилэгшэд уралан нар... дай бүлэг, бригадану... бэрилнэ, зохихо туһал... нэ. Тиимэһээ эдэбх... ажалда жэжэ божо ю... гүй. Уралан нарижуу... лэдбэреэ зүбөөр эмхид... хал нэбтэрүүлнэ. Тэд... ажалай бүтээсэ дээша... га боломжо хэрэгл... һаар. Абаһан уялгаа... рэнь дүүргэхэ, В. И. ... 100 жэлэй ойн хүнд... лай бэлэг бариха гэһэ... мэлзэлтэй уралан нар... аша туһатай олон д... лэдбэридэ нэбтэрүүлжэ...

С. С...
Хүртэйн леспр...
инженер-...

Улаан-Үдын сэмбын фабрикын нэхэгшэ Меланья Ефимовна Афанасьева үдэр бүриингөө нормо 115 процент дүүргэжэ, түрүүшүүлэй тоодо гараһаар үнинэй юм.

Меланья Ефимовна залуушуулые өөрынгөө мэргэжэлдэ дуратайгаар һургадаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: М. Е. Афанасьева.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

ШЭНЭ ГЭРНҮҮД ЖЭРЫЛДЭ...

Шэнэһэн модоор ялайтарнь заһажархиһан шэнэ гэр байрануудай эндэ тэндэ аржылдажа байхые харахада зохид даа.

Мүнөө хүдөө нютагуудай шэнжэ түхэлые шэнэдхэн хубилгаха, культурнаар ажаһууха хэрэгтэ бүришье ехэ анхарал хандулагдажа байна. Энэ талаар Ахын аймагай Сорогой сомсоведэй харьяата «50 лет Октября» колхозой түб тосхондо, отделениинүүдэй һууринуудта малшадай гэр, малай байранууд шэнэлэгдэжэ, һаруул уужам ордонуудтай болгожо шадаа.

Арбаад жэлэй урда тээ эндэ 3 жэжэ колхоз байһан юм. Тиихэдэ Сорок тосхондо 3-4 хуушан умхирһан гэр, нэгэ заахан магазин, эхин һургуули, ингээд тосхоной нэрэ зүүдэг һэн. Тэрэ үедэ барилга хэгдэдэггүй тооной, колхозой олзо оршоншье тон бага байһан.

һүүлэй жэлнүүдтэ колхозой экономико эрид хүгжөө. Энээнтэй хамта шэнэ барилганууд олоор бодобо. Колхозой барилгашадшье эршэ зориггойгоор ажаллана. Эдэнэрэй гараар бүтээгдэһэн ордонууд аржылдажа, тосхон нютагаа шэмэглэбэ.

Барилгашадай бригадир Дыжид Сонопов арба гаран жэлэй туршада ажаллажа, нилээд ехэ юумэ бүтээгээд, мүнөө амаралтада гаранхай. Тиигэбэшье тэрэ барилгашадай ажал хүдэлмэриие ходо хаража, ажалдань туһалжа ябадаг заншалтай.

Бригадирай ажалые даажа абаһан Пампу Дондоков үе наһан соогоо барилгашанаар ажаллаһан хадаа, тэрэ баян дүй дүршэлтэй.

Бригададань ажалша бэрхэ дархашуул олон. Тэдэнэрэй нэгэниинь Даша-Нима Бадушкеев болоно.

Эдэ барилгашадай бодхооһон гэрнүүд эрхим шанартай, хана, булангуудынь өөгүй, жэгдэ һайханаар харагдадаг. Энэмнай барилгашадай өөһэдынь оролдолго, сэдьхэл бодолнуудаа нэгэдүүлжэ шадаһанай гэршэ болоно бшуу.

Бригададань арбаад барилгашад хүдэлдэг. Ханын модые хоёр хүн сабшахадаа, хэдэхэн минута соо бэлэн болгоно. Нэгэ час соо арбаад барилгашад нилээд олон модо бэлдэжэ дүүргэнэ.

Даша-Нима бригадир үглөөнэй 6 часта барилга тээшээ шамдуухан гэшхэлдэг. «Намһаа хэниинь урид ажалдаа гараад байха юм ааб, али өөрөө хожомдожо ерэбэ гүб» гэһээр ажалдаа хүрэдэг.

Хананууд дээрэ нэмээгдэхэ һайн модо шэлэжэ, тэрэнээ сүлөө болгоод, сабшажа байтарнь Баир нүхэрынь удангүй дүтэлжэ ерээд:

— Үгы, би шамһаа урид ажалдаа гарабаб гэжэ һанаад, хара үглөөгүүр тосхонойнгоо гудамжаар гэшхэлжэ ябаалби, — гэбэ.

Март һарын тэнгээр эндэхи барилгашад шэнэ гараж бариха тухай конторо соогоо хөөрэлдэжэ һуугаа бэлэй. Утань 60 метр, үргэниинь 8 метр. Имэ томо гараж соо юугээ хэхэ юм ааб гэжэ һонирхоходо, колхозынь арбаад трактортай, 4-5 автомашинатай байшоо.

Апрелиин эхеэр энэ колхоздо шэнэ клуб баригдажа захалаа. Барилгашье урагшатай, түргэнөөр хэгдэнэ. 250 хүнэй һууритай, уһаар халааха түхеэрхэлгэтэй улаан булантай, хаталдаха таһалгатай. Клуб хоёрхон һарын туршада мүндэлбэ гээшэ. Эндэ ажаллаһан дархашуул Жаб Гомбоев, Баир Манзаров гэгшэд үдэрэйнгөө даабариие 140—150 процент дүүргэжэ ябаа.

Мүн энэ шухала, дааралтай барилгада хоёрдохи бригадын хонишон Пампарай Дамбаевич Будаев эдэбхитэйгээр хабаададсаа. Юрэдөө эндэ үдэрэй даабари дүүргэ... дархан байгаагүй. Эдэ... 6 часһаа үдэшын 8-9 ... хүдэлдэг һэн.

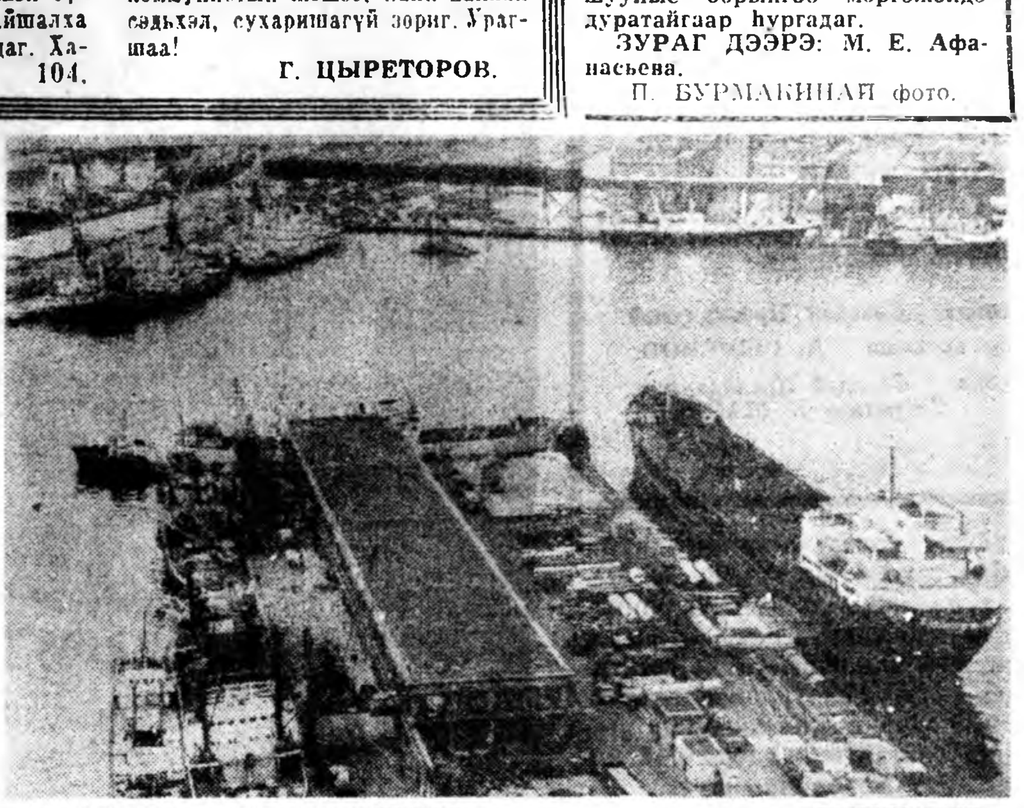
Гэхэтэй хамта энэ ко... шадта шэнэ гэрнүүд ба... бын-Голдо, Уһатай-Хайч... Голдо, Хүүргын адагууд... рэгтэдэ ба бусад һуури... шадай үбэлжэдэг газар... шэнэ гэр байра бүтээг... гэрнүүдтэ ороходо угаа ... дулаан. Хада уула өөд... адууһа малаа адуулжа, ерээд, үдэшэндөө дулаа... хидоор амарха, сэнгэхэ ... лоо. Айл бүхэн мебельтэй... шэнэ газетэ, журнал, ... олоор абадаг.

Мүнөө Сорок тосхоной... тон ехэ. Үдэшэ болохолоо... рануудай сонхонуудһаа гэрэл ярарна. һургуули, столово бии. 2 шэнэ мага... банн, конторо, мастерско...

Энэл даа, колхозой ... аша габьяа, тэдэнэрэй ... бүтээгдэһэн ордонууд.

Д. ДУ...
Аха.

РУМЫНИИН СОЦИАЛИС РЕСПУБЛИКА

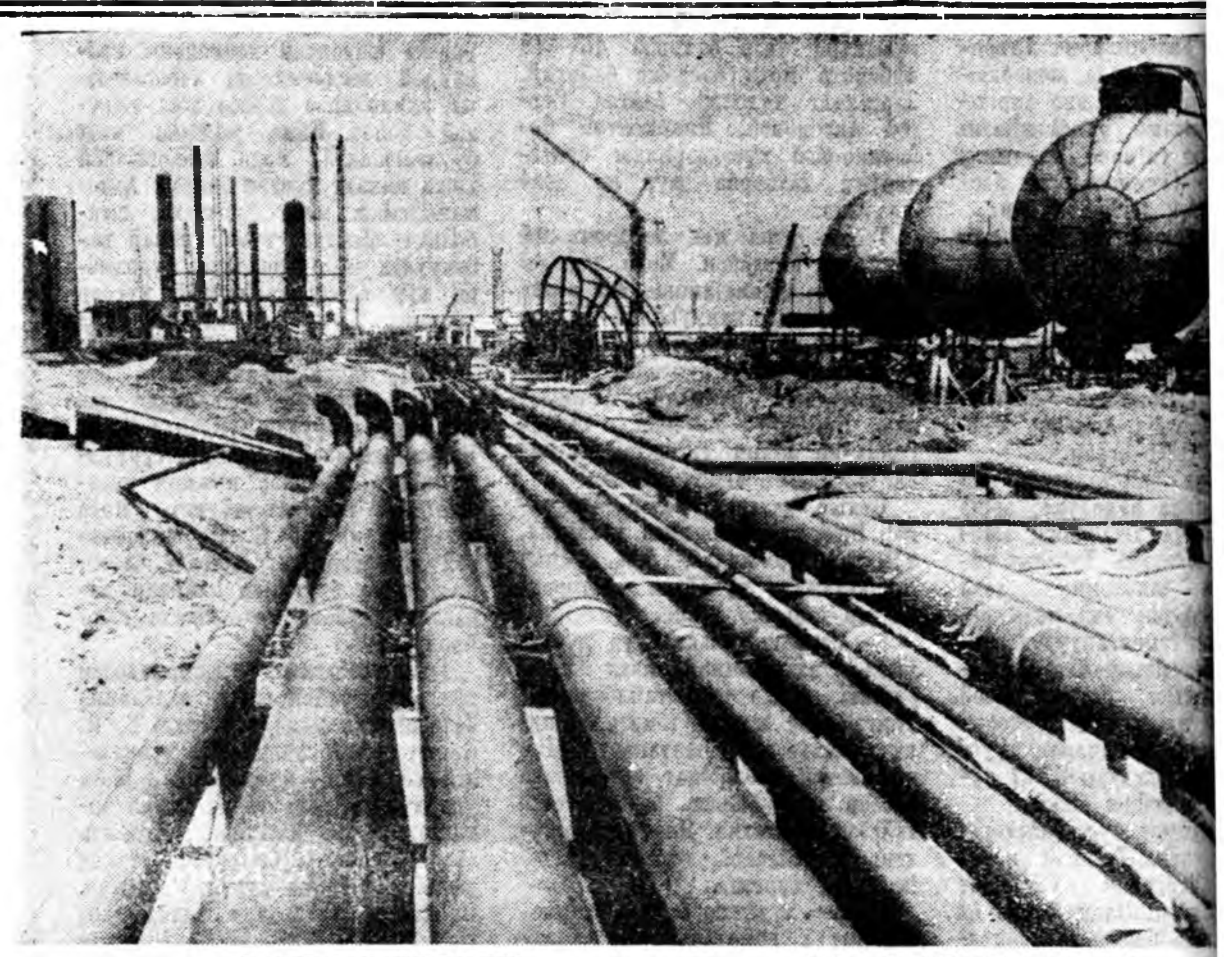
Констанцы город хадаа республикын промышленна, аяншалгын ехэ түб гэжэ тоологдодог юм. Һүүлэй жэлнүүдтэ энэ хотын түхэл шарай танигдахагүй болотороо хубилаа. Порт, верфь болон бусад түхеэрэлгэнүүд шэнэлэн заһагдаа. Шэнэ завод, фабриканууд, байрын гэрнүүд, больницанууд олоор баригдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Констанцы городой портын юрэнхы түхэл.

АПН-эй фото.

Социалис оронуудта

БОЛГАРИИН АРАДАЙ РЕСПУБЛИКА

Плевен городһоо холо бэшэхэн нефтехимиин томо комбинат баригдажа байна. Болгариин социалис революциин 25 жэлэй ойн үдэр химиин промышленностиин томо энэ түб түрүүшын бензин үгэжэ эхилхэнь.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнэ комбинадай барилга дээрэ.

ТАСС-ай фото.

Агуу багша тухай арад зоной үгүүлэлнүүд

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн баярта үргэн бэ... ябажа байһан энэ үедэ арад зоной оюун бэлиг онсо ... гаража байна. Ленин багшын сэсэн мэргэн һургаалай ... бүри бэелжэ байһые харуулһан дуун, шүлэг, үльгэр, он... болон арадай аман зохёолой али бүхы аялга юрөөлнүүд ... хаа хаанагүй суглуулагдан согсологдоно. Манай буряад, ... эвенк зоной найруулһан Ленин тухай, тэрэнэй хэрэг ажал, ... бодол, сэсэн оюун, үнэн һургаал тухай зохёолнууд угаа ...

КПСС-эй Буряадай обкомой бюрогой тогтоолоор, «Ленин ... магтанамди» гэһэн нинтэ гаршагтай ном гарахаар ... дэжэ байна. Тэрээн соо арадай дуунууд, онһон үгэнүүд, ... үльгэрнүүд, поэдүүдэй шүлэгүүд шэлэгдэжэ дээжэ... хэй. Тэрэ ном соо хэлэ бэшэгэй эрдэмэй доктор Л. Е. ...АСОВАЙ бэшэжэ абаһан арадай үгүүлэлнүүд олоор ороно. ...нень поэт Цэдэн ГАЛСАНОВ буряадшалжа, аялгалан ...уулһан байгаа. Мүнөө тэдэ үгүүлэлнүүдые һубарюулжа ...хомнай.

1. ЛЕНИНЭЙ ДҮРСЭ

...талай урда тээ манай Бар... сүлэлгэндэ ерээшэд олон ... Хэниинь юунэй түлөө сү... мэдэдэгшьегүй байгаа... дөө тэдэнэр мүртэй юумэ ... үгэдэггүй бэлэй. Тэдэ сү... шэд арга хабаараал амидар... һэн. Зариманиинь арһа ... гаратараа хүдэлжэ, арай ... хоол залгадаг, нүгөөдүү... ртэхинһээ туһаламжа абаг... һэн гү, али хаана-яанаһаа ... һэ абадаг юм һэн гү, ха... яһала гэмгүй һуудаг бай...

...түрын хэрэгээр сүлэгдэһэн ... манайда байрлаһан юм. ... лэ хүн һэн, үгэ хэлэндэ ... уран дархан. Нэгэтэ манай ... нэгэ баян ерээд, тэрээн... жэ захиба:

...мда зөөлэн тэргэ хэжэ ... хүршэ баяшуулаймни ... тэһэ буухаар.

...

...ые дууһыень ябаха гээ һаа, ... хүл хүрэхэгүй, дууһыень ха... һаа, хүнэй наһан хүрэхэ... ад ши хөөрэн гэхэдээ, дуу... арһан, бултыень дуулаһан ... байнаш. Үгэ хүүртэшни үни... ...мэн элбэг.

Тиихэдэнь манай хүн самсынгаа заха тайлаад, зүүн талын дотор хармаанһаа нэгэ дэбтэр гаргажа, тэрээн соохоо тэбхэрхэн дүрсэ ходолон абаһан бэеэрээ:

— Энэ хүн Ленин гээшэ, манай багша юм. Арад зоной тэнюуп һуухын тула ямар байдал байгуулха, хайшан гэжэ байгуулха ёһотойб гэжэ бидэнэрые һургадаг хүн юм, —гэбэ.

Тиигээд лэ Ленин тухай хөөрэжэ эхилбэ. Урдань Ленин гэжэ дуулаагүй байһан аад, шиид гэнгүй шагнажа, шэртэһэш үлөөнгүй хадуужа абанабди. Халуун шулуу долёоһон нэгэ үбгэн гаралган дээрээ иигэжэ һураба:

— Энэ Ленин багшатнай арад зондо иимэ ехэ ашатай туһатай хүн юм һаань, хүрэг дүрсыень юундэ хоймор талада тахидаггүй юм?

— Ноёд баяндай эбгүй хүн юм, засаг түрые арад зоной гарта, фабрика, заводуудые—хүдэлмэришэдтэ, газар, уһые — таряашадта үгэхын хойноһоо оролдоно.

— Энэтнай ёһоор лэ гээшэ, иимэ хүн эгээл хүндэтэй хоймор талада һууха ёһотойл гээшэ.

Тиигэлсээд лэ тараһан юм. Үглөөдэрынь мүнөөхи үбгэн дахин ерээд, ерүүл хүнһөө Ленинэй дүрсэ эрибэ.

— Бүтүү хармаан соо ябаха дүрсэ бэшэ гээшэ, абаашажа хоймортоо тахихам. Иимэ ехэ багша бии юм гэжэ, арад зоной аша туһын түлөө оролдог, зол жаргалай түлөө тэмсэдэг хүн бии юм гэжэ улад мэдэг лэ, хаража шүтэг лэ,—гэбэ.

Тиигэнэнэй һүүлээр уданшьегүй бухы нютаг соогуурнай ноёд нохосууд, жандармууд һалагта һуурагсөөрөө гүйлдэжэ, оог хуугай татаба. Мүнөөхи үбгэмнай бурхаанайнгаа хажууда Ленинэй дүрсэ тахиһан байгаа бшуу. Хаанаһаа энэ дүрсэ бии болооб, хайшан гэхэдээ үбгэнэй гэртэ тахигдаха болооб гэжэ мүрдэлгэн мушхалгэн болобо. Ноёд нохосууд, жандарм һандаармууд хүл алдабашье, мүрынь оложо ядаба. Тиихэдэнь үбгэмнай өөрөө тайлбарилжа ингэбэ ха.

— Бурханай шэдидэ этигэдэг гүт?—гэжэ жандармуудһаа үбгэн асууба.

— Этигэнгүй даа, бурхан зайлуул,—гэжэ тэдэнь дарья табилдаба.

— Тиимэ һаа, шагнагты: унгэрөөшэ һүни бурхан багша өөрөө энэ Ленинние залажа асараад, хажуудаа һуулгаал. Этигэхэгүй һаатнай. Хамбын хүреэндэ бэшэхэмни —таанарые бурханда этигэхээ болёо гээд.

Ноёд нохосууд, жандарм һандаармууд һалаг һухы боложо, яаха хээхэ бэлэйбди гэжэ дээдэ ноёдтоо Эрхүү худар бэшэг ташаг оруулба гэнэ. Тиижэ байха хирэндэнь Ленин багшын дүрсэ манай үбгэнэйдэ тахяатай зандаа, улад зон олоороо ерэжэ, хаража шүтэжэ байдаг һэн.

Баргажанай аймагай, 1841 ондо түрэһэн, үзэг мэдэхэгүй эхэнэр МАРИЯ ИННОКЕНТЬЕВНА МОРОКОВА гэгшэһээ 1935 ондо бэшэгдэжэ абтаһан үгүүлэл.

2. АРҺАН ГЭРТЭМНАЙ АШАТА ЛЕНИН АЙЛШАЛБА

Ой тайга соогуур олзолжо ябадаг ортон тунгусууд урдань ехэ ядуу һуудаг һэн, гэгээн үдэр гээпые харадаг үзэдэггүй байгаа. Үгытэй ядуу тунгусууд үндэр үндэр хадануудые дабан, үргэн үргэн жалгануудые гаталан, бүхэли наһаараа зайжал ябадаг һэн. Ой тайгын, уула хадын уһа горхонуудые дууһыень үнгэ зүһөөрнь, ута богонёорнь мэдэдэг, хаана ямар модон ургадаг бэ, хаана ямар сэсэг һалбардаг бэ—дууһыень мэдэдэг. Ой тайгые орбон оройгоорнь ото мэдэдэг хадаа тунгус хүн хаана хэзээ ямар ан унтажа хэбтэнэб, эдеэлжэ байнаб, гүйжэ ябанаб, хаанаһаа хайшан гэхэдээд тэдээниие бэлэхэнээр бариад орхихоб гэжэ һайн мэдэдэг. Бүхэли наһаараа ан арьяатантай хамта ажаһууһан болохолоороо, тунгусууд ангай хэлэ мэдэдэг болошоһон, ангай баярлаһан, уйдаһан, сошордоһоние алдангүй ойлгодог байха юм. Ямар горхон хаанаһаа эхитэйб, хаанаа адагтайб гэжэ мэдэдэг. Тайгын модоной шууяан соохоо тэрэнэй үнэн үгэ хүүрые, уран дуу аялгые, һалаа намаатайнь инаг шэбэнэлдээе, хангалтама һайхан үнэрыень, хаһилма һайхан зангыень унхидан мэдэжэ ябадаг.

Түрэл заха хизаарайнгаа газар уһые тунгус хүн нигэжэ һайн мэдэдэг, газар дорохи элбэг дэлбэг баялигуудыень таажа мэдэдэг, тэдэ баялигуудаа улад зонһоо нююжа, далдалжа хэбтэдэггүй гэжэ нютагаа һайхашаадаг байгаа. Теэд юундэ олонхи тунгусууднай үдэр һүнигүй амар заяа мэдэдэггүй гээшэб, оёоргүй ой тайга соохоо олон түмэн үнэтэ ангуудые барибашье, юундэ тэдэнь хоёр-гурбан хонжоошодой гарта харюутүйгөөр орожо ошодог гээшэб гэжэ бодохын ехээр бодолго бододог болобо.

Тунгус хүн тайгын нюусые хэдышье һайн мэдэдэг һаа, олонхи тунгусууд юундэ ядуу һуунаб гэжэ, хоёр-гурбан баяшуулынь юундэ баян һуунаб гэжэ мэдэжэ ядалсаба.

Зүгөөр лэ, хэдэн шарга хандагайгаар дүүрэсэ ангай арһа асаржа тушааһан аад, гэдэргээ бусахадаа бүри гар хооһон, гэдэһэ үлэсхэлэн бусадаг байһандаа тунгусууд хара буудаг байгаа. Тэдэ ангуушад хоорондоо сугларaад хөөрэлдэхын ехээр хөөрэлдэдэг, зүбшэлдэхын ехээр зүбшэлдэдэг болобошье, ушарынь оложо ядаба. Баяшуулгүйгөөр байханъ бэрхэтэй шэнгэ һанагдаба, хэн тэдээндэ юрэдөө туулга һомо, дари шаба үгэхэ гээшэб? Харин лэ дари һомо ехээр үгэжэ байха юумэ һаань, баяшуулые дайрахагүй гэжэ ангуушад хэлсэбэ ха. Агнууршье, ажабайдалшье ябаһаараал ябаба, теэд юундэ баяшуул тайга гаража агнадаггүй аад, баян һууна гээшэб, юундэ үгытэйшүүл түхэрээн жэл соо тайгаһаа гарадаггүй аад, ядуу һууна гээшэб гэһэн асуудал дахин урдань гаража, дурыень гутааба.

Ангуушад бодолгодо баригдан байһанайнгаа һүүлээр, баян нэгэ хонжоо наймаашанда ерэжэ һурабад ха:

— Ши, юрэдөө буугай шабха нэгэтэшье дараагүй аад, амбаар дүүрэн ангай арһатай һуунаш, тиихэдэ бидэнэр амар заяа мэдэнгүй агнажа ябадаг аад, ходо хооһон һуунабди. Яахадаа тиимэ гээшэб?

Баян хонжоошон бахардажа, барайшаба. Иимэ асуудал тунгусуудһаа наһаараашье дуулаагүй, хододоо тэдээнтэй эбтэй, хододоо тэдээндэ хүндэтэй ябанаб гэжэ һанадаг байгаа. Теэд тайга гээшэмнай тайгал ха юм даа, түхэреэн олон түмэн модон соо тунгусуудһаа бэшэ улад үгы гэжэ тэрэ хонжоошон мэдэхэ байгаа. Тиимэһээ ангуушадай торомые хүндөөнгүйгөөр харюусаха гэжэ оролдобо. Баян хонжоошон балайшье удаан бодолгодо баригдан һуубагүй, хэдэн шэл спирт абажа ерээд, тэдээндээ иигэжэ хэлэбэ:

— Хүндэһөөмни хүртэгты, хүртэһэн хойнотнай хөөрэлдэхэбди.

Ангуушад дүхэриглэн һуубад. Урдань энэ баян хэзээшье иимэ хүндэмүүшэ байгаагүй һэн гэжэ гайхалсаба. Тэрэ хонжоошон танхатай спиртеэшье, табагтай эдеэгээшье гамнабагүй, тунгусууд һураһан асуудалаашье мартажархёод, хүндэдэнь һуушаба. Арай гэжэ һэгээ орохоодоо, мэдэн гэһээнь, үри шэрэнь үһэнһөөнь олон болошоһон, тайгаяа гараагүйдөө аргаяа барагдашаһан байбад.

Тиигэжэ хабсагай шулуунай саагуур, хада уулын наагуур олон үдэр, олон һүни унтаха нойргүй ябажа мэхэтэй ангуудай мүр мүшхэбэ, мэргэн буугайнгаа хүбшэ шалгаба. Эсэсэй һүүлдэ өсэһэн оронуудтаа элбэг дэлбэг ангай арһануудые — булга, хэрмэнүүдые обоо бүхал ашаад, мүнөөхил хонжоошо баяндаа ошохоёо гарабад. Үдэрөө һүнилжэ, һүнеэ үдэрлэжэ, үни удаан ябаад, аргагүй эсэхэдээ, арһан урса гэр табижа, амархаяа тогтобод. Энэ үедэнь арһан гэрэйнь хажуугаар ондоо нэгэ хүн гаража ябатараа, орожо дулаасаха гэжэ бууба ха, гутал хубсаһаяа хатааха гэжэ тайлаба ха. Тэрээнтэй хөөрэлдэһөөр байтараа, тунгусуудай ойлгон гэхэдэнь, тэрэ хүниинь ангуушаншье бэшэ, ой тайгын уран гоёдо дура сэдьхэлээ абтаһан аяншан байба. Тунгусууд гайхашаа барашаба. Тайгада ан арьяатаниие, шубуу шонхорые буудадаггүй, харин тайгын һайханда дурлан ябаһан хүниие анха хараба бшуу. Мүнөөхи хүниинь ара нюрганайнгаа ганзага абажа, эдихэ юумэ элбэгээр гаргажа, тунгусуудые хүндэлжэ оробо. Манай ангуушад хүндэһөөнь хүртэлсэхээ айһан шэнти байбад.

— Баригты эдеэнһээмни, бү гайхагты, олоороо эдеэлхэдэ оросотойшье, амтатайшье байдаг гэлсэгшэ,—гэбэ.

— Бидэнэршни нэгэ баян хонжоошоной хүндэдэ хүртэжэ садашоод, тэрэ үри шэрэээ эдэ ангай арһаар түлэхэ болоһон зомди. Иигэжэ голдоо хүрэтэрөө хүндэлүүлһэндээ хэһэпэнхэйбди.

Мүнөөхи хүниинь тунгусай энэ хэлээшые дуулаад, иигэжэ хэлэбэ:

— Тэрэтнай хонжоо наймааша, худалша хобууша баян хүн ха юм, таанарые мэхэлээ гээшэ. Харин би ород хүнби, ород зон хэзээшье хүниие мэхэлдэггүй юм.

Тунгусууд түрүүшээр ойлгожо ядабашье, тэрэ ород хүнэй хэлээшые ойндоо шангаар хадуугаа һэн. Ородой таряашад болон хүдэлмэришэд бага яһатаниие, мүн тунгусуудые, мэхэлдэггүй, мэхэлхэшьегүй байһаниинь эли болобо. Юуб гэхэдэ мүн тэдээниие ородой купецүүд, помещигүүд, капиталистнууд болон хаан баһал иигэжэ мэхэлдэг юм гэжэ мэдэбэ. Баатар сагаан хааһаа һайн хүн дэлхэй дээрэ үгы юм гэжэ ородой купецүүд хэлсэдэг байгаа. Тиин мүнөө энэ ород хүн тад ондоо юумые хэлэжэ байһыень тунгусууд түрүүшынхеэ дуулаба.

Юундэ баяшуул ангай арһаар элбэг, дари, туулга, спирт болон эдихэ юумээр дуталдадаггүй, юундэ үгытэйшүүл өөрынгөө бэеһээ бэшэ өөрын гэхэ юумэ үгыб гэжэ, тэрэ хүн тунгусуудта бүхэли үдэшэндөө, бүхэли һүниндөө үнэн зүбыень үгүүлэжэ үгэбэ. Тиимэ үнэн зүбые бэдэрхэ ёһотой байна гэжэ тунгусууд ойлгобо. Баяшуулда мэхэлүүлхэгүйн тулада, үхибүүдээ тоо бодолгодо һургаха ёһотой гэжэ ойлгобо. Тиигээл һаа, барандаа азатай һайнаар агнаха, ан-бун гэжэ амархабди гэжэ ойлгобо.

Сэхэ һайхан һанаатай тиимэ хүниие тунгусууд урдань хэзээш золгоогүй байгаа. Сэдьхэлээ баярлаһан тунгусууд түрэл гаралдаа, түмэн арадтаа тэрэ хүнэй хэлэһэн үнэн зүб үгые, ажабайдалаа шэнэлхэ тухай бодолые хөөрэжэ, тараажа эхилбэ. Тэрээнһээ хойшо үнэн үгын туяа толон үдхэн ехэ тайга соогуур тараба. Зүлхэ мүрэнэй алташадһаа ерэһэн ород хүнэй алдар соло холо ойро тараба. Тунгус ангуушад өөһэдынгөө баяшуул хонжоошодые мүргэжэ, гомдол тэрээндэ оруулдаг болобо, баян мүлжэгшэдөө хайшан гэжэ унагаахаб гэһэн зүбшэл эридэг болобо. Зүлхэ мүрэнһөө ерэһэн тэрэ хүн тунгус зондо түгэс харюу үгэдэг, гэр гэртэнь ходо ябадаг байһан юм.

Хурса мэргэн бодолтой тэрэ хүн хубисхалай һүүлээр Москва ошожо, Кремль соохоо бүхы орон түрэез хүтэлбэрилбэ. Тэрэ хүнэй нэрэ түрэ Ленин юм гэжэ хожомынь мэдэбэбди. Тэрээнһээ хойшо мүнөө хүрэтэрөө арһан гэртэмнай ашата Ленин айлшалһаар.

Хойто-Байгалай аймагай Холодный тосхоной, 1882 ондо түрэһэн ТАТЬЯНА ЛОРГОКТОЕВНА ЛЕКАРЕВАҺАА 1939 ондо бэшэгдэжэ абтаһан үгүүлэл.

КОРАБЛЬ ДЭЭРЭ—7 ЗОРИГТОЙШУУЛ

...«Ра» гэһэн папирусна судна холын аянда гарахын урда тээ. ...г «Дагенс нюхетер» гэһэн шведскэ газетэһээ абтаба.

...РАГ ДЭЭРЭ (баруун гарһаа): Тур Хейердал (экспедициие ...гшэ), фотограф Карло Маури (Итали), географ Норман ... (США), врач Юрий Сенкевич (СССР), Джибрине Абадулла ... граф Роман Браво (Мексика), Жорж Сориал (ОАР).

АПН-эй фото.

Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводой хүдэлмэришэн, коммунис ажалай ударник, станочник-слесарь Яков Евлампович Акатов табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ оролсоод, мүнөө үедэ 1970 оной түсэбөөр хүдэлжэ байна.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

ТЭМСЭЛЭЙ ШЭНЭ ШАТА

Урда Вьетнамай Республикын Саг зуурын революционно правительствын гадаадын хэрэгүүдэй министр г-жа Нгуен Тхинь Биньтэй хөөрэлдөөн

АСУУДАЛ: Саг зуурын революционно правительство эмхидхэн байгуулга ямар удха шанартайб?

ХАРЮУ: Урда Вьетнамай Республикын (РЮВ) Саг зуурын революционно правительствын байгуулагдаһан ушар манай арадай тэмсэлэй шэнэ шатань болоно. Сүлөөлэлгын сэрэгүүдэй һүүлэй хүсэтэ добтолгонуудай үедэ туйлагдаһан ехэ илалтануудай ашаар иимэ правительство эмхидхэхэ аргатай болообди. Эдэ илалтанууд арад зониие ехээр зоригжуулна, Эхэ ороноо сүлөөлхын түлөө тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха гэһэн оролдолго хэшээлыень улам бадаруулна. Сүлөөлэгдэһэншье, мүн сүлөөлэгдөөдүйшье газар дээрэхи тосхонуудай, районууд ба провинцинуудай революционно комитедүүдтэ һунгалтын болоһоной һүүлээр Урда Вьетнамые сүлөөлхэ Национальна фронт, Демократическа эб найрамдалда дуратай хүнүүдэй национальна холбоон, бусадшье партинууд ба ниитын эмхинүүд арадай түлөөлэгшэдэй съезд зарлаха гэжэ шиидэһэн байгаа. Тэрэ съезд дээрэ сэрэгэй ба политическэ асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээд, Саг зуурын революционно правительство байгуулха тухай шиидхэбэри гаргаһан юм. Тиимэ правительство арад зонойнгоо хүсэл зоригые, оролдолго хэшээлые нэгэдүүлхэ, илалта туйлаха хэрэгтэ зоригжуулха ёһотой. Национальна фронт правительствада дэмжэлгэ үзүүлхэ гол политическэ хүсэн байһаар үлөө.

АСУУДАЛ: Саг зуурын революционно правительство ямар зорилгонуудтайб?

ХАРЮУ: Арадай түлөөлэгшэдэй съездын батлаһан программа дотор тэдэ зорилгонууд тодорхойлогдоһон байна. Юрэнхы дээрэнь абажа хэлэбэл, манай арадай үндэһэн гол хүсэл бэелүүлхын тула сэрэгэй ба политическэ тэмсэлдэ арад зонойнгоо оролдолго хэшээл нэгэдүүлэн элсүүлхэ гол зорилготой. Таряашад, хүдэлмэришэд, национальна буржуази ба интеллигенциин хабаадалгатай национальна үргэн нэгэдэл орон дотороо байгуулхые хүсэнэ. Мүн Тархис дахуул засагташье алба хэһэн хүнүүдые национальна ажабайдалай газаа талада орхихогүйбди. Алдуугаа, зэмээ мэдэрээд байгаа һаань, арадай үмэнэ хэһэн гэм зэмээ үнэн сэхэ ажалаар заһаха, сагааруулха арга тэдэнэртэ манай правительство олгохо байха. Тархис дахуул армида алба хэһэн аад, алуулһан хүнүүдэй бүлэнэрые Саг зуурын правительство анхаралгүйгөөр орхихогүй. Тобшоор хэлэбэл, арадайнгаа бүхы хүсэ шадалые хамтын аша туһада элсүүлхэ зорилго табиһан бидэнэр энэрхы сэдьхэлээ элирхэйлэн харуулха хүсэлэнтэйбди.

АСУУДАЛ: Гадаадын политикын талаар ямар байхаб?

ХАРЮУ: Парижда хэгдэжэ байгаа хэлсээнэй эстафетые Сүлөөлэлгын национальна фронтһоо Саг зуурын революционно правительство түбхын түрүүндэ тушаажа абаха. Арбан пунктһаа бүридэһэн, эбтэ гуримшуулгын, национальна фронтын дурадхаһан программые Саг зуурын правительство дэмжэнэ, теэд энэмнай хэлсээгээ саашадань үргэлжэлүүлхэ үндэһэ һуури болохо юм. Эдэ хэлсээнүүдые амжалтатайгаар дүүргэхын тула Саг зуурын революционно правительствын делегаци оролдолго гаргаха байха.

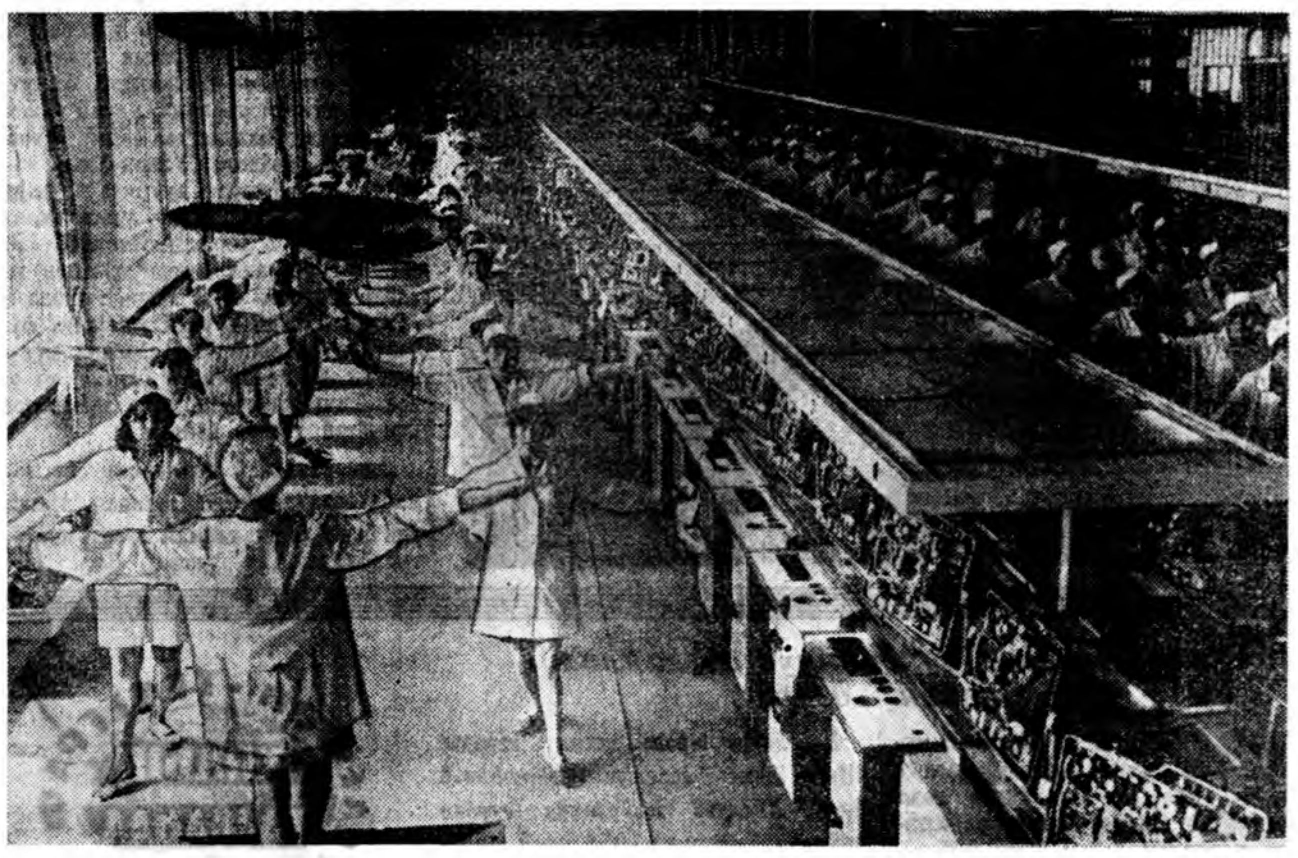
Бүри үргэнөөр абажа харабал, Саг зуурын революционно правительство эб найрамдалда дуратай, нейтральна, бэеэ абанги политика бэелүүлхэ. Дэлхэйн бүхы арадуудтай эбтэй байха, манай өөрын эрхэтэ байдал ба үндэһэн аша туһыемнай хүндэлэн тоодог бүхы гүрэнүүдтэй дипломатическа харилсаа тогтоохо, экономико ба соёл культурын талаар тэдэнэртэй харилсаатай болохо гэжэ оролдохобди. Тобшоор хэлэхэдэ, манай гадаадын политикын үндэһэ һууринь эбтэйгээр зэргэ оршон байха хараа бодол болохо юм. Ээрхэг түримхэй дайгаа болюулжа, Урда Вьетнамай арад зоной национальна эрхые тоодог, мэдэрдэг болоһонойнь һүүлээр Холбоото Штадуудташье эндэ хэлэгдэһэн шэнгеэр хандахабди.

АСУУДАЛ: Саг үргэлжын революционно правительствые Советскэ Союзай мэдэрһыень ямараар сэгнэнэбта?

ХАРЮУ: Ээрхэг түримхэйшүүлдэ эсэргүү тэмсэл амжалтатай ябуулхадамнай тон шухала ба ашатай туһаламжа манай арадта совет арад, Советскэ правительство үзүүлээ, үзүүлһээр байна. Тэрэнэйнь түлөө Советскэ Союзда тон ехэ баясхалан хүргэнэбди. Саг зуурын революционно правительствын мэдэрһэн ушарынь — национальна сүлөөрэлгын түлөө, хүсэл зоригоо бэелүүлхын түлөө Урда Вьетнамай арадай тэмсэлые Советскэ Союзай дэмжэжэ байһанайнь үшөө нэгэ, эли тодо гэршэ жэшээ болоно.

Ю. БОЧКАРЕВ,
АПН-эй тусхай корр.

Париж.

Телевизор бүтээн гаргадаг Львовско заводой цехүүд болон таһагууд соо 14 часта иимэ захиралта дуулдадаг: «Үйлэдбэриин гимнастикада, нүхэд, гарагты!»

Ниитын инструкторнуудай хүтэлбэри доро заводой хүдэлмэришэд болон алба хаагшад 7 зүйлэй упражнени хэжэ, огсом хүхюугээр хүдэлнэд. Үдэрэй энэ гимнастика ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ һайн нүлөө үзүүлнэ.

Завод дээрэ һаяхан эмхидхэгдэһэн «Элүүр энхын таһаг» үйлэдбэриин энэ гимнастикые хүтэлбэрилнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: телевизор бүтээдэг Львовско заводой нэгэ цех соо үйлэдбэриин гимнастика үнгэрөөгдэжэ байна.

АПН-эй фото.

БАЯР АСАРАГША ПОЧТАЛЬОН

— А-а, Матрена Симновна, орогты, һуугты. Үглөөнэй сайһаа ама хүрыт. Һониноо дуулгыт... Иигэжэ нютагайнь зон нүхэр Дорофеевае хүндэтэй айлшандал адляар угтадаг, ороходонь хоймортоо һуулгажа хүндэлхые хүсэдэг. «Алишье талаараа бэрхэ, нарин нягта почтальон даа» гэхэһээ ондоо юумэ энэ эхэнэр тушаа хэлсэхыень тэрэнэй ажаһуудаг тосхондо дуулахагүйт.

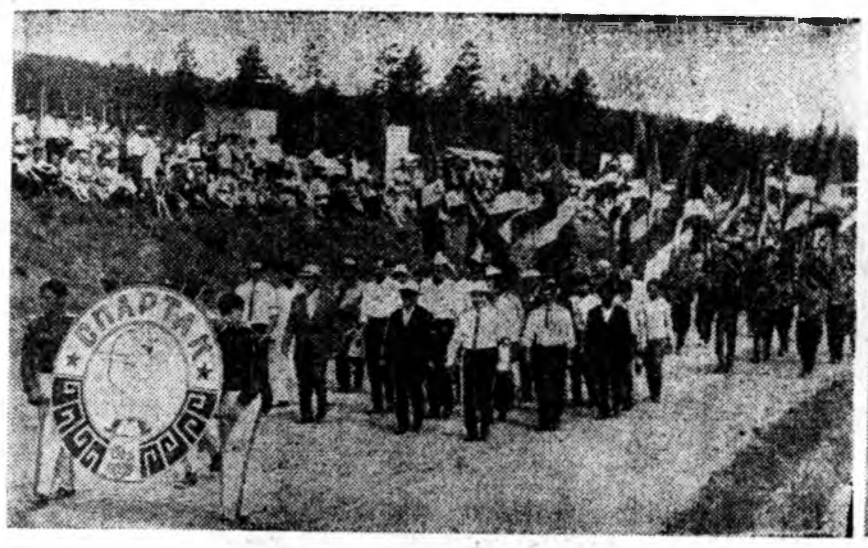
Матрена Симновна Дорофеева Дээдэ-Жэрэмэй хэлхеэ холбооной таһагта арбан гурбадахи жэлээ почтальоноор хүдэлнэ. Энэ үе соо тэрэ өөрынгөө хүдэлмэридэ муугаар хандажа, хүндэ хараалгажа ябаһанаа һанадаггүй. Үдэр бүхэндэ олон айлда шэнэ газетэ, журналнуудые тараахынгаа хажуугаар уншагшадай тоо бүри олошоруулхын түлөө оролдолго гаргажа ябадаг. Хэблэл захилай үедэ хүдөөгэй ажалшадай дунда тэрэ эмхидхэлэй, ойлгууламжын хүдэлмэри шадамараар ябуулдаг. Тиигэжэ хэблэл захигшадайнгаа тооe жэлһээ жэлдэ нэмээжэл байдаг. Айл бүхэнэй ямар газетэ, журналнуудые абажа уншадагыень сээжээр мэдэдэг.

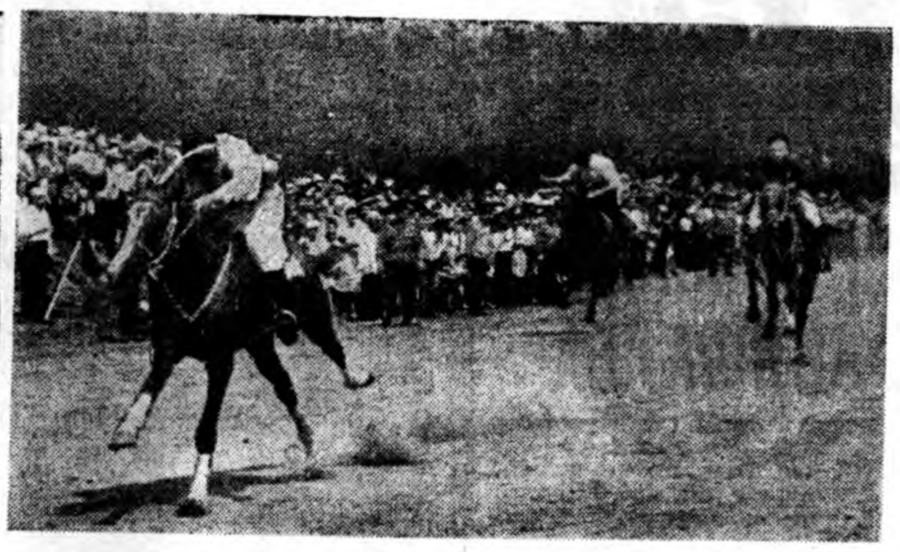
Нүхэр Дорофеева хэблэл захилгын хүдэлмэри һайнаар ябуулдагаараа бэшэнһээ шалгаржа, Улаан-Үдын хүдөөгэй аймаг соо түрүүлжэ ябадаг. Тэрэнэй хэблэл тараадаг участогай мянган хүндэ 800 хэһэг газетэ, журнал захигданхай.

Олон үхибүүдтэй колхозницууд, мэргэжэлтэдэй гэр бүлынхидэ ороходоо Матрена Симновна хүмүүжүүлгын асуудалда зорюулагдаһан, мүн багашуулай һонирхон уншаха журналнуудые захюулдаг.

Үдэр бүхэндэ ерэдэг газетэ, журналнуудые абан сасуугаа уншагшадтань түргөөр хүргэжэ, баясуулжа ябадаг почтальон Матрена Симновна өөрынгөө албан хэрэг үнэн сэхээр дүүргэхэһээ гадна, ниитын хүдэлмэри һайнаар ябуулна.

Н. ХАЗАГАЕВ,
манай штатнабэшэ корр.

СУР-ХАРБААНАЙ ҺАЙНДЭР

Манай буряад арад хэр угһаа һайн һайхан ёһо заншалта һайндэрнүүдэ ехэтэ хүндэлжэ, үеһөө үедэ дамжуулан үгэхые оролдодог байгаа. Тиихэдэ эгээл һайхан ёһо заншалта һайндэрнүүдэйнь нэгэн сур-харбаан болоно. Энэ һайндэр хадаа хабарай тарилгын һүүлээр, ажалша бэрхэ зоной үбһэ хуряалганда орохын урдахана, хонин туруутын тэбеэржэ, шэмэ шүүһэтэй болохо үедэ тэмдэглэгдэдэг заншалтай.

Июлиин зургаанай үглөө. Зунай шаргал улаан наран һайндэрэйхеэр миһэрэн мандажа, сур-харбаанда яараһан хүнүүдые амаршалһан мэтэ игааха юм. Үглөөнэй 8 сагһаа хүнүүд Дээдэ-Онгостойдо оршодог ипподром тээшэ шэглэбэ. Энэ зунаймнай һайндэр онсо илгаатай. В. И. Ленинэй түрэһөөр зуун жэлэй алдарта ойдо, мүн Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 46 жэлэй ойдо зорюулагдана гээшэ. Ушар тиимэһээ ажалша бэрхэ хүнүүд гансашье спортивна наада харахаяа бахарханагүй, харин алдарта ойе угтуулан эрхим һайнаар хүдэлһэнөө тоосохоёо, ажалай бэлэгүүдые барихаяа ярана бшуу.

Үзэсхэлэнтэ гоё газарта түхеэрэгдэһэн шэнэ ипподромой тэг дунда, правительственнэ трибунын урдахана В. И. Ленинэй томо дүрэ табяатай. Арад түмэндэ эрхэ сүлөө, зол жаргал, амгалан тэнюун ажабайдал заяаһан багша бүгэдэниие амаршалһан янзатай энеэбхилэн харана.

Элдэбын үнгэтэй тугууд үглөөнэй аалин һэбшээндэ намилзан далбана.

Уданшьегүй физкультурнигуудай жагсаал нэгэ жэгдээр урагшаа дабхижа, правительственнэ трибунада ойртон дүтэлнэ. Шамбай шандааһалиг, габшагай задарюун, уян нугархай бэетэй хүбүүд, басагадые бахархан харанабди. Ужам дэлгэр Буряад оронойнай залуу наһан, ерээдүйн найдамтай халаан һүрөөтэйгөөр алхална. Жагсаалай эгээ урда республикымнай мэдээжэ мэргэн харбагшад ябана. Буряад хубсаһатай, номо годлёо дэлин алхалагша эдэ мэргэшүүлые харахадаа юундэшьеб даа үльгэрэй баатарнууд һанагдаха юм. Элдэб үнгын тугуудые дээрэ намилзуулһан спортивна бүлгэмүүд хойно хойноһоо һубарилдана. Тэдэнэй дунда Буряад ороноо алдаршуулһан мэдээжэ спортсменүүд бии. Физкультурнигуудай жагсаал трибунын урда жэрылдэн зогсожо, жагсаалые толгойлогшо, Улаан-Үдэ хотын Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ А. С. Сыреновтэ мэдээсэнэ. Нүхэр Сыренов физкультурнигуудые, эндэ сугларһан бүхы хүнүүдые Буряад арадай ёһо заншалта һайндэрөөр амаршалаад, энэ зунай сур-харбаан В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй алдарта ойдо, мүн Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 46 жэлэй ойдо зорюулагдаһые онсо тэмдэглэбэ. Гадна Улаан-Үдын промышленна предприятинуудай түйлаһан амжалтануудые тэмдэглээд, хотынхид хүдөөгэйхидтэ хэзээдэшье туһалхаар бэлэн гэжэ мэдүүлбэ. Тиигэжэ сур-харбаан нээгдэжэ, ССР Союзай гимн һүр жабхалантайгаар зэдэлбэ.

Сур-харбаанай тугые Буряадай мэдээжэ барилдаашан, спортын мастер Виктор Баймеев, мэргэн номшон Батожаб Бальчинов болон эрхим моришо Батожаб Батуев гурбан үргэбэ.

МОРИДОЙ УРИЛДААН

Ипподромой нэгэ километр 600 метр утатай дүхэриг харгын хоёр захаар хүнүүд зэргэлэн зогсожо, урилдаанда заһагдаһан солгёо дошхон моридой гарахые хүлеэн ядана. Уданшьегүй хонхын абяан удаа дараалан гурба дахин зэдэлжэ, моридой жагсаал эхилхэнь гэжэ соносхогдобо. Хүнүүд һэр-мэр гэлдээдхибэ. Энэньшье баһа зүйтэй. Буряад арад урданьшье сур-харбаанай болохын нилээд урдахана гүйдэг, хатардаг моридоо заһажа, һорижо эхилдэг заншалтай байгаа.

Моридой жагсаалда Зэдын, Бэшүүрэй, Улаан-Үдын хүдөөгэй аймагуудай, Буряадай хүдөө ажахын институдай «Байкал» племхозой болон Гүрэнэй Буряадай конюшниин хурдан моритойшуул хабаадалсаа. Эгээ урид ородой хоёр тройко дүхэриг харгыгаар урилдажа, хаба шадалаа туршалсаба. Хоёр таладань гүйдэг, дундань хатарша морид байха ёһотой. Бүхы юумэн хатарша моридой хурданһаа дулдыдаха ёһотой. Тиихэдэ хоёр таладань гүйгөөшэ моридые угзага-агзага татангүй, нэгэ жэгдээр харайлгахада, дундахи хатаршадынь аргагүй ульгамханаар урагшаа шуумайшадаг. Энэ мэтые залуурша хүн дууһан мэдэхэ зэргэтэй.

Хонхын абяан зэдэлжэ, аргагүй гоёор шэмэглэгдэһэн хоёр тройко тооһо, бурьюулан шуумайба. Түрүүшээр елэн хара үнгэтэй, һумаряан ута бэетэй хатарша азарга («Байкал» племхоз) түрүүлһэн аад, харин дүхэриг харгын хахад багта бүришье холо хаядалтай боро азаргада (Гүрэнэй конюшни) ахигдажа, нилээд хойно гээгдэжэ ерээ.

Хүн зоной һалаг һахы шууялдажа байха үедэ дүхэриг харгыда табан хатаршад (шүдэлэнгүүд) зэргэлэн гаража, хонхын зэдэлхэтэй хамта хаядал табилдан лабжаганалдашаба. Энэ урилдаанда «Капрал» гэжэ нэрэтэй хатарша хээр азарга нэгэ километр 600 метрэй зайе 3 минута 12 секундын туршада гаталжа, бэшэниһээ урид ерэбэ. Хоёрдохинь баһал гүрэнэй конюшниин хатарша зээрдэ азарга һүүл зуужа ерээ.

Моридой урилдаанһаа һонирхолтой, хүлгөөтэй юумэн үгы һэн хаш. Харин шэхэнэй үзүүртэ һалхи шэнхэрүүлмээр, нюдэ уһатуулмаар харайдаг хурдан моридой урилдаан бүришье һонирхолтой байба.

Трибуна тушаа гүйгөөшэ гурбан морид зэргэлжэ, байра дээрээ дэбхэншэхэ юм. Энэ урилдаанда Гүрэнэй конюшниин «Баберт» гэжэ нэрэтэй хурдан азарга ахижа, нэгэ километр 600 метрэй зайе 2 минута 1 секундын туршада гаталба. Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хурдан хээр азарга эгээ һүүл даража ерээ бэлэй.

Гурбан километр 200 метрэй зайда Зэдын аймагһаа 3 азарга, Бэшүүрэй Бодонгуудай совхозһоо нэгэ морин урилдаба. Энэ зайе 4,07 минутын туршада ахижа ерэһэн Гүрэнэй конюшниин «Бисер» гэжэ нэрэтэй хурдан зээрдэ түрүүлээ. Маанадай һанахада, энэ урилдаан эгээл һонирхолтой, зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмэ байгаа.

Буряад оронойнай аймаг, ажахы бүхэндэ һайхан хаядалтай хатарша, холо харайсатай гүйгөөшэ морид жэлһээ жэлдэ олошордогшье һаа, харин энэ урилдаанда зарим аймагуудай хабаадалсаагүйнь халагламаар.

БҮХЭШҮҮЛЭЙ ТУЛАЛДААН

Ёһо заншалта буряад барилдаан Дээдэ-Онгостойн нарһан тужа соо болобо. Барилдаанда дуратайшуул айхабтар олоор сугларанхай, орой доо ойро дүтэ орохо аргагүй, ульмы дээрээ үндэлзэн байжа хүнүүд түрисэлдэхэ юм. Үнгэржэ ерэхэдээ, габшагай гаһар зариман модон өөдэ абарин гараад, арьягар гэшүүһэндэнь аһалдахатайгаа хамта:

— Болгоомжотойгоор, хажуудахишни мэхэтэйхэн лэ хүн байха, — гэжэ хашхарха юм.

Спортын мастер Виктор Баймеев Александр Базаровтай анамана тулалдажа, дүрыень буляаха хэбэртэй элдэбын гохонуудые хээд лэ туршана. Залуу бүхэ мастерта дүрэеэ буляалгаха хэбэргүй, өөрөө мэхэ хээд, ахамад нүхэрөө нилээд мэгдэхээнэ. Тиигэбэ ябашье В. Баймеев тэрэниие бахин барижа газардуулба.

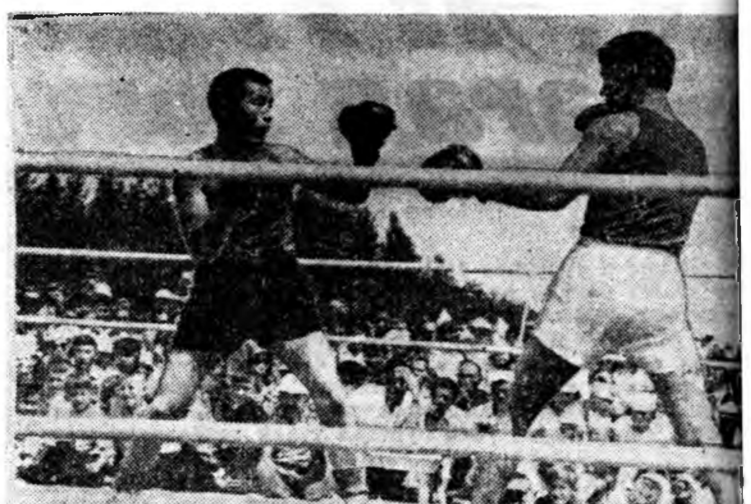
Игэжэ хүнгэн шэгнүүртэнэй зэргээр республикын чемпион үшөө дахинаа спортын мастер Виктор Баймеев болобо.

Барилдаанай дүүрэһэн хойно Виктор Васильевичай гарые шангаханаар барижа амаршалһанай удаа:

— Барилдаанай дүй дүршэлдэ һургаһан шабинар тухайгаа хөөрэжэ үгыт, — гэжэ хандабабди.

— Юун гэжэ хэлэхэ бибдаа, юрэдөө. Бултадаа шадамараар барилдана. Зүгөөр хамтын командна түрүү һуурида Буряадаймнай хүдөө ажахын институдай барилдаашад баһа гараа. Дэлгэрэнгыгээр хөөрэхэ һэм. Орой сүлөөгүй байнаб. Барилдаагаар Алас-Дурна зүгэй зональна уулзалгада хабаадалсахаяа Якутск хото ошохомнай, — гэжэ хэлэхэдэнь, яахын аргагүй зүбшэхэ баатай болобобди.

Республикын чемпионой нэрэ хүндэдэ Геннадий Баймеев (дунда шэгнүүр), Валерий Бобоев (хүндэшэг шэгнүүр), Баргажанай бүхэ Михаил Максимов (хүндэ шэгнүүр) гэгшэд хүртөө, грамота болон үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаа.

БОКС

АЙЛШАД ИЛАГДАА

Гүйгөөшэ ардаг моридуудай хаба харуулһан урилдаануудай түлэг дундаа боложо байхада, нэмэл рингын, мүн волейболой талмайнууд дээгүүр нилээдгүй шанга тэмсэл, мүрысөөнүүд захалба.

Эндэ илангаяа боксоор болоһон тулалдаан тухай онсолон тэмдэглэмээр. Юуб гэхэдэ, спортын энэ зүйлөөр манай олохон хүбүүд шалгаржа, Буряад оронойнгоо нэрэ хүндые холуур суурхуулһан байха. Республикымнай зунай заншалта энэ һайндэрэй мүрысөөндэ хабаадалсажа, Улаан-Үдэ хотын боксернуудай хаба шадалые туршаад узэхэеэ Ангарск хотын арба шэгэн спортсмен ерэһэн байба бшуу. Ангарск. Энэ хадаа Эрхүүгэй областиин тон залуу городуудай нэгэн мүн. Тэрэнэй ажаһуугшадшье дандаа шахуу залуу зон гэлсэдэг. Эдэ бүгэдые баталһан мэтээр манай һайндэрэй мүрысөөндэ ерэгшэдшье залуу нүхэд байба.

Нэн түрүүн 54 килограмм шэгнүүртэй, нэгэдэхи разрядай боксернууд Панферов (Ангарск) Митупов (Улаан-Үдэ) гэгшэд рингдэ уригдаба. Тэдэнэр тус тустаа хоёр минутатай гурбан раундын туршада ана-мана тулалдажа, һалгай дүрэһөө эршэтэй, шанга сохилтоор манай түлөөлэгшые Ангарскын боксер очкогоороо илаһанда тоолэгдоо.

Удаань мүн лэ 54 килограмм шэгнүүртэй, нэгэдэхи разрядтай Протасов, манай түлөөлэгшэ, мастерта кандидат Сергей Банзаракцаевтай гаража, яһалашье эрэлхэгээр тэмсээ. Теэд С. Банзаракцаев бүхы гурбан раундын турша соо добтолжо, нүгөөдэеэ нилээдгүй мэгдэхээгээ. Илангаяа һүүлшын раундда Ангарскын түлөөлэгшэ эсэжэ, ехээр ядалдаа. Энэ үедэ рингын судья Марат Бабушкин тэмсэл зогсоожо, олон тоото харагшадай альга ташалган доро С. Банзаракцаевай гар дээшэнь үргөө.

57 килограмм шэгнүүртэн сооһоо нэгэдэхи разрядтай Климин (Ангарск) мастерта кандидат А. Лубсановтай уулзаа. Гонг. Климин абаһаар добтолжо ороод, хэдэн мэргэн сохилтонуудаа Лубсановые тээлмэрдүүлжэрхибэ. Нэгэдэхи раундын хахадлаашьегүй байхада Лубсанов Эрхүүгэй областиин чемпионой урдаһаа эсэргүүсэхэ хүсэеэ элсүүлжэ бирахагүй болоод, тэмсэлһээ болюулагдаа. Тэрэшэлэн манай түлөөлэгшэ, мастерта кандидат Геннадий Будаев нэгэдэхи разрядтай Квасовта очкогоороо булигдаа.

Дүрбэн уулзалгын удаа айлшадһай 3:1 тоотойгоор түрүүлжэ ябаба. Энэ ушар дээрэһээ боксдо дуратай манай харагшад урмаа хухарха янзатай болобо.

Буряадаймнай бокс «нюураа шоройдожо» байгшаб хари, — гэжэ энэшүү мэгдүү угэнүүд энэ байдалда соностохо юм.

— Юсупов (Ангарск) — нэгэдэхи разряд, Бабудоржиев (Улаан-Үдэ) — спортын мастер, — гэһэн информаторай үгэнүүд соностожо, харагшадай дунда эли бодо хүлгөөтэйшье, хүхюутэйшье болоодхибо. Ангарскын боксер тиимэшье бэлэхэнээр дүрөө үгэхөөр бэшэ янза харуулжа, Дулзэн Бабудоржиевые дүтэ хүргэхэ хэбэргүй. Тэрэ холохон байгаад тэмсэл хэхэ зорилготой. Түрүүшын раундда Бабудоржиев айлшандаа ойро дүтэлхэ арга бэдэржэ ябаһаар халта мүлтэ шэрбүүлэн алдаа. Гэбэшье Юсуповай хүдэлсэ һуларжа эхилээ. Тиимэһээ Бабудоржиев добтолгоёо шангадхан, гурбадахи раундын эхилжэ байхада тон булюу шадамар байһанаа баталба. Айлшадай секундант боксёройнгоо найдалгүй тэмсэл болюулха баатай болоо.

Саашадаа 60, 63,5 килограмм шэгнүүртэй манай нэгэдэхи разрядтан Арбанов, Федотов гэгшэд очкогой тоогоор илаа. Тэрэшэлэн спортын мастер П. Федотов, нэгэдэхи разрядтай Железняк (Улаан-Үдэ) гэгшэд нэгэдэхи, хоёрдохи раундын
хада булюу хүсэтэй байһ
уулзалгануудаа саһаа
таар түгэсхөө.

71, мүн 81 килограмм
шэгнүүртэй, нэгэдэхи разр
панов, спортын мастер Л
шэд Ангарскын түлөөлэгш
гоор илажа шадаа. Энэ һүү
уулзалгын үедэ ринг дээ
спортын габьяата мастер
Баранников судья байба.

Хоёр хотын боксёрнүүд
сөөн манай заншалта һайн
һонирхолто зүйл болоһон
рэнэй дүнгөөр улаан-үд
гэһэн тоотойгоор илажа,
боксын нэрэ хүндые ёһ
гаалба.

Мүрысөөндэ шалгарһан
нууд грамота болон үнэтэ
дээр шагнагдаа. Тиихэдэ
мастер Дулзэн Бабудоржиев
хан тэмсэл харуулһанай
хоёрдохи шанда хүртэһэн

* * *

Рингын тулалдаанай ха
мүн лэ харагшадай олоорон
лэһэн газарта, волейболоор
боложо байба. Жэбжытэр т
сайбар сеткэ дээгүүр ухаа
бүмбэгэ шаб байса сохидо
уян хурган дээгүүр өөдэ
дүүлинэ. Эндэ эхэнэрнүүд
шүүлэй дүрбэ-дүрбэн команд
сөө. Тиигэжэ эхэнэрнүүдэй
«Спартак» бүлгэмэй түлөөл
гэдэхи, «Забайкалец» коман
дохи һууринуудые эзэлээ.

Эрэшүүлэй командануу
түгэсхэлэй мүрысөөндэ гара
намо», «Буревестник» бүл
түлөөлэгшэдэй дунда тон ш
сэл үргэлжэлөө. Һүүлэй һүү
намынхид» студентнэрэй
илажа, түрүү һуурида хүр

◆

Ногоон торгон «хибэсээр» хушагдаһан талмай. «Буряадай ба уласхоорондын һур харбалгаар мүрысөөн эхилхэнь» гээд, главна судья Б. Д. Сандановай репродуктораар соносхоходонь, хүн зон эндэ тэндэһээ яаралтайханаар субанад. Һур харбаанай талмайн баруун захада номо һаадагаа үргэлһэн залуу хүбүүд, басагад, угалзатай хүхэ, ногоон торгон тэрлиг нэмэриһэн буурал сагаан толгойтой үбгэжөөлнүүд ээлжээгээ хүлеэжэ ядаһандал, ниишэ тиншээ һүндэлдэнэд.

Уданшьегүй «мүрысөөн эхилбэ» гэһэн дохёогой үгтэмсөөр Зэдын аймагай түлөөлэгшэ, буурал сагаан толгойтой үбгэжөөл Чойнхор Пайтуев 50 метрэй зайда (буряад харбалга) түрүүшынгээ хоёр годли хойно хойноһоонь эшхэрүүлэн һубарюулбашье. һанаһандаа хүрэнэгүй.

«Уласхоорондын харбалгаар СССР-эй спортын мастер, нёдондо жэлэй Буряадай чемпион Батожаб Бальчинов харбахань» гээд соносхоходонь, харагшад хүлеэжэ ядангяар шууяатайхан һуугаа һэн. Бальчинов зоной дундаһаа аалихан гаража ерээд, яаралгүйхэн номоо абажа, годлёо хүбшэргэйдэнь таарууламсаараа, табяад метрэй зайда табигдаһан баабхайнуудай тэгэн дундахи улаанинень хараадаа абан сасуу харбажархиба. Эбэр номой эршэдэ түлхэюулһэн годли сэхэ ошожо, үнөөхи баабхайень урматайханаар тудажархиба. Тиигэжэ энэ нүхэрнай түрүүшынгээ годлёор 10 очкотой болобо. Хоёрдохи харбалгандаа зааха дэгэдхээжэ, юушье оноогүй.

Һүүлээрнь Улаан-Үдын аймагай түлөөлэгшэ Дондок Мункуевай ээлжээн тудаба. Энэ үбгэжөөл һур харбалгаар гурбан удаа Буряадай чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэһэн намтартай. Мүнөө Дондок Мункуев 70 наһатай болобошье, энэ харбалганда хамта дээрээ 6 очкотой боложо шадаа.

Хэдыхэн сагай үнгэрэмсөөр эдиршүүл, басагад өөһэдынгөө бэлиг шадабариие туршалсахаяа хүрэжэ ерэбэд.

Эдиршүүл сооһоо эгээл түрүүлэн Цынгужаб Будаев (Баргажан) харбахадаа, аргагүй мэргэнээр баабхайнуудые тудажа, нэгэ дороо 14 очкотой болоо. Тэрэнэй һүүлээр Бадмажаб Цыбиков, Владимир Сандапкин гэгшэд тулалдаа.

...Мэргэн басагадай мүрысөөн! 17 наһатай хоёр залуухан басагад эрэшүүлһээ дутуугүй номо һаадагаа үргэлэнхэйнүүд гаража ерэбэд...

Баргажанай аймагай Уланай дунда һургуулиин һурагша Дынжу Очирова удаа дараалан хоёр годлёо табижархиба... Урагшагүйдэбэл даа, яахабши. Түрүүшынь годли доргошоо. Харин удаадахинь дэгдэжэ, аяар саана буугаа. Һүүлээрнь Люба Эрдынеева (нэгэ класста һурадаг) харбахадаа, хоёрдохи годлёороо 4 очко абаа.

Мүрысөөн түлэг дундаа. Эндэ сугларагшад хэниинь илагша ааб гэжэ хүлеэжэ яданхайнууд. Түрүүшын 50 метрэй зайда буряад янзаар харбагшадай мүрысөөн дүүрээ.

Удаань 40 метрэй зайда һур харбагшадай үсэд шанга тулалдаан бүришье һаа һонирхолтойгоор үнгэрбэ. Ингэжэ буряад
гаар мүрысэгшэдэй дүнг
сологдожо, нэгэдэхи һуури
нэй харбагша Чойнхор
(Зэдэ), хоёрдохидонь Васи
буев (Улаан-Үдын аймаг),
дахидань Виктор Раднаев
жан). эдиршүүлэй дундаһ
ренжаб Будаев, Бадмажаб
ков (хоюулан Баргажан
шэд эзэлээ.

Уласхоорондын һур х
Эгээл һонирхолтой мү
Мэргэшүүл эндэ баабха
бэшэ, харин сагаалса туд
той. Тиимэһээ эндэ хаба
шад бэлиг шадабаряа хару
30 метрэй зай. Холошо
һаа, очко ехэтэй дүхэриг
гахань гайтайхан. Талмай
харагшадай хүхюун энеэд
линуудай эшхэрээн таһалд

...һүүлшын арбан хоёрд
ниинь илахань хаб. Энээ
һээ элишэлэгдэхэ. Сугла
урда мэтэ хүлгөөтэй.
харбагшад гурба-гурбан го
дые 2 минутын туршада
саараа өөһэдынгөө сагаал
шэ шамдуухан ошонод.

Харагшадай үни хүлеэһэ
хоорондын һур харбалга д
түрүүшын гурбан һуури
СССР-эй спортын мастер Б
чинов (Улаан-Үдын аймаг),
гужаб Будаев (Баргажан),
хоорондын харбалгаар м
кандидат Хобито Раднаев (
жан) гэгшэд эзэлээ. Эхэ
сооһоо Баргажанай түлөө
залуухан басаган Дынжу О
илажа гараа. Түрүү һуури
шэдтэ «1969 оной Буряад
пион» гэжэ алталамал б
торгон лентэнүүдые, Хүнд
грамота болон үнэтэ бэлэг
рюулагдаа.

Һур харбаанай талмайн х
хана хоёр пүүдэй гиирнүүд
гартаа ээлжээ ээлжээгээр
мүрысөөн мүн лэ түлэг д
Эндэ шандааһа шангатай,
балсанта хүбүүд хойно хо
һубарилдан гаража, гарайн
мир туршасана.

М. ОСОДО
Б. ЖАНЧИ
В. ЖИГЖИТ
манай тус
корреспондентну

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1.
дэрэй жагсаал нээгдэбэ. 2.
урилдаан. 3. Боксёрнууд С. Б
ракцаев (Улаан-Үдэ), В. Пр
(Ангарск), 4. Һур харбалгаа
публикын чемпион Ч. Пайту
дэ).

С. ЦЫДЫ
Л. ХАЙДУРОВАЙ фо

ФУТБОЛ

ТОН ШУХАЛА ИЛАЛТА

Таанад, хүндэтэ уншагшад, мэдэнэ ёһотойт. Сибирь болон Алас-Дурна зүгтэ наададаг «А» классай командануудай түрүүшын дүхэригтэ (круг) ямараар наадаһыень харуулһан турнирай таблица манай газетэдэ һаяшаг тунхаглагдаа бэлэй. Тэрээн дээрэһээ харахада, Улаан-Үдын «Сэлэнгэ» дүрбэдэхи һуурида гараһан байна. Харин уржадэр үдэшэ манай командатай уулзаһан Омскын «Иртыш» гурбадахи һуури эзэлһэн юм. Ушар иимэһээ «ээм эмээ түшэлсэн» ябаһан командануудай уулзалга футболдо дуратайшуулай сэдьхэл хүдэлгэнгүй байха аргагүй байгаа ха юм даа. Тиигэжэ стадионшье хүн зоноор шэгээтэй гэхээр байгаа.

Энэ нааданай эхилэмсээр лэ талмайн эзэд добтолжо захалаа. Айлшадай вратариин талмай дээрэ мэгдүүтэй байдал тохёолдоно. Нэгэ иимэ добтолгын үедэ, нааданай эхилһээр гурбадахи минутада, «Сэлэнгын» добтологшо Анатолий Михнов толгойгоороо түрүүшын бүмбэгэ сохижо оруулаа. Энэ нүхэр ошон онхотороо ехэл бэрхэ футболист болохо гэжэ сэхэ хэлэлтэй. Мүнөөшье һайнаар, бодомжотой ухаансараар наададаг.

1:0, улаан-үдынхид түрүүлһээр. Айлшад диилдэхэгүй гэжэ аһан шадалаараа оролдоно, заримдаа бүдүүлигээр наадаадшье абана. Талмайн эзэд баһал добтолно. Зүгөөр ворота руу шиидхэхы сохилто хэгдэхэ юм бэшэ. Энэ үедэ «Сэлэнгын» гол добтологшо Анатолий Жуйков бирагүйдөө даа. Ворота руу бүмбэгэ сохихо болоходоо удаарха, бүмбэгэтээ «носолдошохо» юм.

Уулзалгын хоёрдохи хахадта айлшад бүри ехээр оролдолго гаргаа. Гэбэшье тэрээнһээнь үрэ гараагүй. Өөһэдынгөө вратариин талмай дээрэ нэгэ футболистнь гараараа наадажа, Шэтэһээ ерэһэн судья 11 метрэй ялын бүмбэгэ «Иртышэй» ворота руу сохихо захиралта үгэхэ баатай болоо бшуу. Энэ бүмбэгые Дмитрий Бабич сохижо оруулһан байна. Нааданай тоо — 2:0, улаан-үдынхид түрүүлһээр. Айлшад уулзалгын дүүрэхэ багта хэдэ хэдэн шанга, бодомжотой һайн добтолго хээ. Тиигэбэшье бүмбэгэ оруулжа шадаагүй, уулзалгын дүншье хубилаагүй.

Игэжэ «Сэлэнгын» футболистнар тон шухала илалта түйлаба. Омскынхидтай наадаһанай һүүлээр улаан-үдынхид турнирай таблицын гурбадахи һуурида гараба. Тиигэжэ мүнөө 16 очкотой болонхой.

Удаадахи наадан манай стадион дээрэ июлиин 10-да болохо. Тэрэ үдэр Барнаулай «Динамо» улаан-үдынхидтэй хүсэ шадалаа үзэлсэхэ юм.

С. БАДМАЕВ.

В. И. Ленинэй зохёолнууд малаялам хэлэн дээрэ

ДЕЛИ. (ТАСС). В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе тэмдэглэн, Индиин «Прабхат бук хауз» гэжэ хэблэл Урда Индидэ үргэнөөр дэлгэрэнги малаялам хэлэн дээрэ оршуулагдаһан В. И. Ленинэй зохёолнуудай шэлэгдэмэл суглуулбари хэблэхээр бэлдэжэ байна.

Неделидээ нэгэ дахин гарадаг «Нью Эйдж» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, Ленинэй зохёолнууд гурбан ботёор хэблэгдээд, 1970 оной апрелиин 22 болотор худалдаанда гараха юм.

Диктатурада эсэргүү хүсэнүүдэй бата нэгэдэлэй түлөө

ПАРИЖ. (ТАСС). «Арад зондо харша фашис диктатурын засаг үндэһөөрөө һандаран унажа эхилээ. Сэрэгэй хунта арад зон хоёрой хоорондохи алгасал бүри ехэ боложо байнхай», — гэжэ «Голос правды» гэдэг радиостанциин дамжуулһан Грециин Коммунис партиин ЦК-гай Политбюрогой мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ.

Политическэ, экономическа, социальна асуудалнуудые зүбөөр шиидхэхэ хабагүй сэрэгэй бүлэгэйхид нютагай ба хилын саанахи монополинуудай, империалистнуудай ба НАТО-гой хабаадалгатайгаар оронойнгоо ажалшадые хайра гамгүй дарлаха ба мүлжэхэ политика, нацида харша ээрхэг түримхэй политика ябуулна гээд мэдүүлгэ соонь заагдана. Иимэ политикаһаа хохидолдо ороогүй, тэрээндэ эсэргүүсэн тэмсээгүй социальна анги гү, али эгээлэй хүнүүд байхагүй. Диктатурада эсэргүү хүдэлөөн зэбсэгтэ хүсэнүүд доторшье үргэдэжэ байна. Диктатурада улад зоной дурагүйдэлгэ олоной дунда зүбшэн хэлсэгдэдэг асуудал болоо.

Диктатурада эсэргүү бүхы партинууд болон эмхинүүдэй хабаадалгатай правительство байгуулхаар хараалһан демократическа программатай ябуулганууд, тэмсэгшэ хүсэнүүдэй нягта нэгэдэлэй ашаар демократическа, конституционно сүлөө бодото дээрээ һэргээгдэжэ болохо гээд КИГ онсолон тэмдэглэнэ.

Ябуулгаяа нэгэдхэн эмхидхэхыень Грециин хүдэлмэришэн анги, тарялашад, залуушуул, интеллигенциие, диктаторай засагта эсэргүү патриотическа бүхы хүсэнүүдые Грециин Компартиин ЦК-гай Политбюро уряална.

ДАЙ БУРУУШААГШАДАЙ КОНФЕРЕНЦИ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Холбоото Штадуудай дайе буруушааһан хүдэлөөнэй эдэбхитэд Вьетнамда эб найрамдал тогтоохын түлөө тэмсэдэг бүлэгүүд ба эмхинүүдэй национальна конференциие баяр ёһололой оршон байдалда нээжэ, Эрхэ сүлөөгэй үдэрөө — национальна һайндэрөө тэмдэглэбэ.

Олониитын хэдэн арбаад эмхинүүдэй 800 шахуу түлөөлэгшэд Кливленд хотодо (Огайо штат) июлиин 4-дэ суглараа. Тэдэнэр американ бүхы сэрэгшэдые Урда Вьетнамһаа гаргаха, вьетнам арадай дотоодын хэрэгүүдтэ США-гай хамааралгые болюулха гэжэ эрид шууд шиидэнхэй байһанаа элирхэйлхэ гэбэ. Дай буруушааһан хүдэлөөе нэгэдхэхэ, тэрэниие үргэдхэхэ замууд болон онол арганууд тухай асуудал конференциин зүбшэхэ зүйлдэ мүн лэ оруулагдаа.

Италиин социалис партидахи зүришэлдөөн

РИМ. (ТАСС). Италиин социалис партиин Центральна Комитедэй пленум тон шахардуу оршон байдалда үнгэржэ, урагшагүйдэлгөөр түгэсэбэ. Пленумдэ хабаадагшад П. Ненни, М. Танаси түрүүтэй ИСП-гэй баруун шэглэлэй хүтэлбэриин дурадхаһан резолюциие буруушаагаа.

Пленумэй дүүрэмсээр, Ненни-Танассиин тала баригшад амяараа заседани үнгэргөө. Пленум дээрэ дуугаа үгэлгын үедэ «партиин мүнөөнэй оршон соо социалистнуудай нэгэдэһэн үндэһэ һуури үгы хэгдэбэ» гэжэ тэдэнэй толилһон мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Мүнөөнэй правительствын гэшүүд — министрнүүд Танасси, Прети, Лупис, мүн министрнүүдэй орлогшонор — социалистнууд отставкада гараха гэжэ шиидээ.

ИСП-гэй түрүүлэгшэ П. Ненниин тушаалһаа бууха гэһэниинь мүн мэдээжэ болоо.

Оршон байдал угаа түргэнөөр хубилна. Социалис партида зүришэлдөөнэй болоһоной удаа правительствын кризис боложо магад гээд олонхи шэнжэлэгшэд тоолоно.

Империализм — хүн түрэлтэнэй гол дайсан

ВИННИПЕГ. (ТАСС). Мүнөө үе сагта хүн түрэлтэниие һонирхуулдаг бүхы шухала асуудалнуудаар үгэеэ ойлголсоһон ушар Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын московско зүблөөнэй гол дүн болоно гэжэ Канадын Коммунис партиин Генеральна секретарь Уильям Каштан мэдүүлбэ. Зүблөөнэй хүдэлмэридэ хабаадаһан Канадын Коммунис партиин делегациин эмхидхэһэн пресс-конференци дээрэ, Торонто хотодо үгэ хэлэһэн байна.

У. Каштан зүблөөнэй хүдэлмэри тухай, тэндэ баталан абтаһан шухала шиидхэбэринүүд тухай журналистнуудта хөөрэжэ үгөө. Империализм — хүн түрэлтэнэй гол дайсан мүн гээд партинууд дабтан мэдүүлээ гэжэ Канадын коммунистнуудай ударидагша хэлэбэ. Зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн бүхы асуудалнууд бодото демократиин оршон байдалда үнгэрөө гэжэ У. Каштан тэмдэглэбэ.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕ

Манай адрес, телефонууд

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-5 приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 82-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — 66-7 отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-3 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-5 культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров БурАССР.

Н-03535. Зак. № 689.